

GLOBAL Pazarcık

BAĞIMSIZ EKONOMİ TOPLUM TARİH VE
KÜLTÜR DERGİSİ ARALIK 2011 · SAYI 9

Rustem Aghale

Xace Çopke

Arundhati Roy

Fadwa Barguti

2012

Yeni Yılınız Kutlu Olsun

Pazarcık dernekleri adına

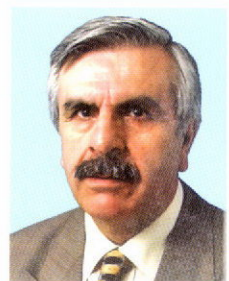
Dr. Ahmet Kartalkanat
Paznarder

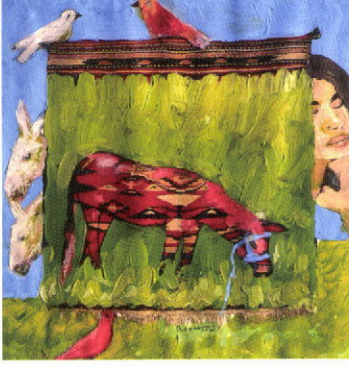
Ali Yüzer
Pazder

Aziz Uzpak
Pazbir

Halil İvecan
Pakmer

Sahibi

Halil İvecan

Yayın Yönetmeni

F. Ali Ünlübayır

Sorumlu Müdür

Veli İvecan

Yazı Kurulu

Özlem Buğday

Ali Ördek

F. Ali Ünlübayır

Layout

Mehmet Celal

Yönetim Adresi

Global Pazarcık Dergisi

Bunsenstr. 3

51145 Köln

E-Mail

pazarcik@gmx.de

Bankverbindung

Sparkasse KölnBonn

Konto-Nr. 1900351907

BLZ 37050198

Global Pazarcık Dergisi

PAZDER, PAKBİR, PAKMER ve

PAZNARDER derneklerimizin

ortak projesidir

Yeni yıl hediyesi

Mehmet Karahan

Geçen sayıdaki yazımızda, 1925 yılının bir milat olduğunu söylemiş-tik. Öncesinin ve sonrasının tamamen farklı olduğunu yazmıştık.

1925'den önce mesela Kürtçe yasak değildi. Kürdistan kelimesi bir alerjiye neden olmazdı. Onu ağzına almak şimdiki gibi suç sayılmazdı.

Hiç kimse sokakta veya devlet daire-sinde Kürt olduğunu saklamak zorunda kalmazdı. Türkçe nasıl bir doğallıkla konuşuluyorsa, Kürtçe de aynı öyle konuşulurdu.

1925 bütün bunlara son verdi. Mustafa Kemal; Kürt, Kürtçe ve Kürdistan kavramlarını gayrı-yasal hale getirdi.

Kürtlerden gelecek olan her türlü hak arayışımı, bölücülük olarak kavramlaştırıp suç ve cürüm biçimine soktu.

Bununla ilgili olarak sayısız hukuki ve yasal düzenleme yapıldı. Tek adam, tek ideoloji ve tek parti rejimi böyle kuruldu.

İrkçi-milliyetçi ve başkalarını yok sa-yan, sadece yok saymayı aynı zamanda aşağılayan zulüm düzeni böyle kuruldu.

Hukuk ve adaleti temsil etmesi beklenen o zamanın Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt'un şu sözleri dönemin ru-hunu gayet açık bir şekilde yansıtıyor: Türk, bu ülkenin yegane efendisi, yegane sahibidir. Saf Türk soyundan olmayanların bu memlekette tek hakları vardır; hizmetçi olma hakkı, köle olma hakkı. Dost ve düşman, hatta dağlar bu hakikati böyle bilsinler.

Mesaj gayet açık. Yani yasakların arkasındaki zihniyeti izah ediyor. Yani, ey Türk olmayanlar, hiçbir statünüz yok!

Zaten bu kadar açık söylemeye de ihtiyaç yok: Anadilini konuşamayan insanın bir statüsü olur mu? Kürtçe konuştu diye, Kürtçe okudu diye, Kürtçe yazdı diye işkence görüp hapse atılan insanın statüsü olur mu?

Aklımıza gelebileceği gibi biz sadece aydınlardan bahsetmiyoruz. Kürt çocukları, bu cumhuriyetin okullarında, elleri-

ne avuçlarına yedikleri sopalarla büyüdüler. Her yerde aydınlanma sürecinin saygıdeğer taşıyıcıları olan öğretmenler, Kürt çocukları ve Kürt dili karşısında birer işkenceci kesildiler.

Kürt çocukları sopaları yediler, her sopa yediklerinde onurlarının nasıl yere düştüğünü gördüler ama doğal olarak maruz kaldıkları bu aşağılayıcı düzeni sorgulamaya başladılar. Sorguladıkça da kurbanlık koyun gibi boynundan tutulup idam sehparlarına çıkarılan dedelerinin kanlı tarihi ile yüz yüze geldiler.

Bugün o dedelerinin mezarları dahi yok. Kendi vatanında bir avuç toprak, bir dikili taş dahi onlara layık görülmemiş. Bütün dinlere göre, artık Tanrı'nın huzurundaki insan olarak kabul edilen ölüle-re bile en basit bir saygı gösterilmemiş.

Ve bugün Kürt sorunu olarak ortaya çıkan ve hiçbir şekilde başedilemeyen sorun, işte o sopalarla beyinlere kazınan Kürt tarihinin yarattığı infial ve öfkedir.

Bu kanlı tarihin yarattığı kırılmalar düzeltilmeden Kürt sorunu çözülemez.

Sayın Erdoğan söylediklerinde samimi ise, Dersim özürü yeni bir başlangıç yapmak için fırsat olarak değerlendirilebilir. Cumhuriyet tarihinin en büyük katliamından ötürü resmen özür dilemek, barışa giden yolda yeni bir atmosfer yaratmak için uygun bir zemin yaratabilir.

Tabii bunun için, herşeyden önce bugün sürdürülen baskı ve şiddet politikalarının terkedilmesi gerekir. Yeniden bir güven ortamının oluşturulması gerekir.

Hem tarihin kötü mirasından ötürü özür dilemek, hem de aynı tarihi başka metotlarla sürdürmek başka türlü nasıl inandırıcı olabilir ki?

O nedenle atılacak adım bellidir: Müzakerelere yeniden dönmek. Türkü ve Kürdüyle toplumun tümüne yeni yılın en büyük hediyesi bu olabilir.

Angara'da Anayasso Ellerinden öpmiy Hasso

ANAYASSO

Gul-gurban olduğum Hökümat Baba!
Baa bir alfabe veremez miydin?

Gara dağlar gar altında galanda
Ben gülmezem
Dil bilmezem
Şavata'dan Hakkari'ye yol bilmezem
Gurban olam çaresi ne hooy babooov?

Bebek yanir, bebek hasda, bebek ataş içinde
Ben fakiro
Ben hakiro
Dohdor-ilaç, çarşı-bazar tam takiro
Gurban olam bu ne işdir hooy babooov!

Çonçığ ağıliir, çonçığ öliir, geçit vermiy Zap suyu
Parasizo
Çaresizo
Ben halsizo, ben dilsizo,
Şehir uzak, yolsizo
Bu ne haldır, bu ne iştir hooy babooov!

Gara dağda, gar altında ufağ ufağ mezerler
Yeddi ceset hetim hetim Zap Suyunda yüzerler
Hökümata arz eyleşem azarlar
Ben ketimo
Ben hetimo
Ben ne biçim vatandaşım hooy babooov?

Şavata'tan Angara'ya ses getmiir
Biz getmağa guvvatımız hiç yetmiir
Malımız yoh
Yolumuz yoh
Angara'ya ses verecek dilimiz yoh
Ganadımız, golumuz yoh
Bu ne biçim memlekettir hooy babooov?

Yerin yurdun adresesin bilmirem
Angara'da: Anayasso!
Ellerinden öpiy Hasso
Yap bize de iltimaso
Bu işin mümküni yoh mi hooy babooov?

60'lı yılların sonuna doğru elden ele bir şiir dolaşmaya başladı. Kısa süre içerisinde çok geniş çevrelere ulaştı. Her toplantıda, her dost ve arkadaş buluşmasında okunur hale geldi. Herkesin sevdiği beğendiği bir şiir oldu.

Şiir Hakkari Hasso'nun dilinden, o zamanlar memleketin büyük bir bölümüne hakim olan fakirliği, yokluğu, yoksulluğu dile getiriyordu. Terkedilmişliği anlatıyordu. Okulsuzluğu yolsuzluğu ve bütün bunların bileşiminden ortaya çıkan çaresizliği işliyordu.

Ve bunu Hasso'nun dilinden seslendiriyordu. Hasso o zamanın tipik Kürt insanıydı. Şiirdeki gibi Türkçeyi sonradan öğrenmişti. Onu da tam öğrenememiş, kendine ait bir ağız ve şive ile konuşuyordu. Ama o yarım ağız dahi o kadar etkiliydi ki duyanları büyüleyordu.

Hasso'nun sadece Türkçesi yarım değil, yurttaşlık bilgisi de sınırlıydı. Devlet denen şeyin Ankara'da olduğunu biliyor ama adını bilmiyordu. Ona göre devlet Anayasso idi. Ve kendisine de bir iltimas yapılması için Anayasso'nun elinden öpmeyi de ihmal etmiyordu.

Şiir, Hakkari Hasso'nun Ankara'ya yazdığı bir mektup biçimindeydi. Ne var ki yazanı belli değildi. Hasan Pulur o zamanki köşesinden yaptığı duyuru ile şairi aramaya başladı. Nihayet o da bulundu. Şiiri Şemsi Belli yazmıştı.

Şemsi Belli Malatya-Arguvanlı idi. Yedek subaylığını Hakkari'de yapmış, oradaki insanların çilesini yakından görmüştü. Bilhassa insanların Zap suyunu geçmek için halatlara tutunarak geçmek zorunda kalmaları onun içine işlemişti. Nice insanın hayatı bir halatın ucundaydı.

Oysa o sırada memlekette İstanbul Boğazına kurulacak köprü'nün planları yapılıyordu. Hakkari'de insanlar suyun üzerinden çelik halata tutunup geçerken koca boğaza köprü yapılması, ülkedeki adaletsizliğin bir başka tezahürü gibiydi.

Zaten ülkenin dört bir tarafında gençler haksızlığa, adaletsizliğe, baskı ve zulme karşı başkaldırmış durumdaydılar. Bu örnek ise herkesi isyana çağırır nitelikteydi.

Deniz Gezmiş'lerin başını çektiği üniversite gençliği, hem seslerini yükseltecekler ve hem de Hakkari'ye giderek Zap Suyuna bizzat kendi elleriyle bir köprü kuracaklar ve adını da **Devrimci Gençlik Köprüsü** koyacaklardı.

Bütün bu anlattıklarımız 40 yıl öncesinin hikayesi. Ancak 40 yılda çok şey değişti. Türkiye'nin sosyolojisi tümünden değişti. Buna bağlı olarak büyük bir ekonomik, sosyal ve kültürel dönüşüm var. Ama en büyük değişim ve dönüşüm, ki buna altüst oluş demek daha doğru olur, siyasal alanda ortaya çıktı. Başka türlü bir ifadeyle, sosyolojik dönüşüm yeni siyasal ilişkileri ve yeni siyasal çatışmaları beraberinde getirdi. Siyasal

"Devrimci Gençlik Köprüsü" inşaa halinde, 1969

Zap suyunda ölümüne yolculuk

1999'da bombalanarak yıkılan "Devrimci Gençlik Köprüsü"nü sel suları tarafından tekrar yıkılmadan önceki görüntüsü

alanın en büyük değişimi ise kendisini Kürtlerin durumu ile ortaya koyuyor.

40 yıl önce ortalama Kürt, tıpkı şiirdeki Hakkarili Hasso'nun durumundaydı. 40 yıl önceki Kürt Türkçe konuşuyordu. Bugünün Kürdü sadece Türkçe değil, artık İngilizce'den Almanca'ya, Rusça'dan İspanyolca'ya kadar her dili konuşuyor.

Dünün Kürdü Zap Suyunun bir tarafından öbürüne geçemezken, bugünün Kürdü Avrupa'dan Amerika'ya, İsveç'ten Güney Afrika'ya kadar her yere ulaşabiliyor.

Dünün Kürdü ancak el öperek bir şeyler elde edebileceğini düşünürken bugünün Kürdü tüm haklarında ama en başta da onurunda ısrar ediyor.

En önemlisi ise Kürdün Anayasa ile olan ilişkisindeki değişimdir. 40 yıl önce Hasso Anayasanın elinden öpüyordu, oysa bugünkü gelişmelere bakılırsa bu defa Anayasanın Hasso'nun elinden öpmesi gerekiyor.

Neden?

Kürtlerin rızası ve onayını almayan, daha doğrusu Kürt sorununun çözümünü içinde ifade etmeyen hiçbir Anayasanın geleceği yoktur. Kürtlerin statüsü belirlenmeden, sorunu kangrenleştiren temel hususlara açıklık getirmeden yapılan hiçbir çalışmanın hükmü yoktur.

Esas gündem Anayasa değil, Kürt sorunudur. Kürt sorununda bir uzlaşma sağlanmadan yapılacak bir Anayasa, eskinin tekrarı olmaktan öteye gitmez. Sadece arabayı atın önüne koşmak olur.

Çünkü artık Hasso başka türlü konuşuyor:

**Angarada Anayasso
Ellerinden öpmiy Hasso
Getir bize güzel bir Masso
Oturup gonaşarak bu işi
çözemezmiyik oy babooo...**

Yüreği yangın yeri bir Kürt anası

Xace Çopke

Xace Çopke

O gece ay çok yakın bir mesafedeydi. Adeta köyün arkasındaki dağa bağdaş kurup oturmuş gibiydi. Dokunsan, köyün üstüne düşecek bir ateş topu gibi duruyordu.

Sonra usulca kayboldu. Çok geçmeden gecenin içinden bir bebek çığlığı yükseldi. Ses Tapo Ağanın konağından geliyordu. Kadınlar konağa üşüştiler. Esmer, hatları belirgin bir kız çocuğuydu dünyaya gelen. Adını Xace koydular.

Ve o gecenin sabahında köylüler bulutsuz masmavi bir güne uyandılar. Aksu coşkun bir devinimle akıyordu. Bozlar köyünde kimsenin tarif edemediği bir neşe hüküm sürüyordu.

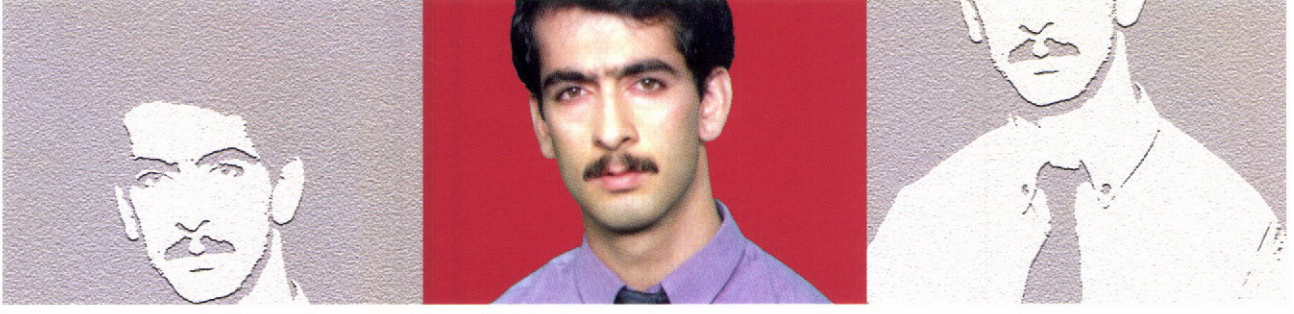
Bebek esmer ama kaderi ak olacaktı. Çünkü o, ağaların ağası Tapo Ağanın torunuydu. Tasasız bir hayat yaşayacaktı. Gelecek endişesi taşımayacaktı. Hem en asil hem de en zengin ailenin çocuğu olarak mutlaka renkli bir hayat yaşayacaktı. Sonra mutlaka kendisi gibi asil ve zengin bir aileye gelin gidecekti. Çünkü davul dengi dengine vuracaktı.

Küçücük Xace'ye büyük bir umut ve iyimserlik eşlik ediyordu.

Ancak henüz bebekti ki annesini kaybetti. Babası ise günlük hayattan elini eteğini çekmiş, kendisini dervişliğe vurmuştu. Onu Alakır Amcası yanına aldı. Böylelikle Xace, kardeş bildiği kuzenleriyle kalabalık bir aile ortamında, neşesi ve keyfi bol bir çocukluk yaşayarak büyüdü. Bu çocukluktan, şakayı seven, eğlenceyi seven, hayatı renklendirmeyi bilen bir kişilik edinerek çıktı.

Genç kızlığa adımını attığında onunla evlenmek isteyen sayısız delikanlı vardı. Tabii ki kimisinin hiç şansı yoktu. Onunla evlenecek olanın mutlaka bilinen tanınan bir aileden olması gerekiyordu. Bunlar da haliyle ağa veya zengin çocukları olacaktı.

Sonra adaylar arasına Çiğli Köyünden bizim Duran da katıldı. O ne asalet sahibi ve ne de zengin çocuğuydu. Ama felsefemizin bütün damarlarından süt em-

Hasan Önalmiş

miş, bıyıkları kulaklarına vurmuş, ateşli ve inançlı bir köy delikanlısıydı. Ve Ali Babanın yeğeni idi. Neticede yarışı Duran Baba kazandı ve böylelikle Xace, Çiğli Köyüne gelin gitti.

Xace, renkli kişiliği ile kısa sürede ilgi odağı oldu. O ekmeğini insanlarla paylaşmaktan zevk alan bir insandı. İnsanlarla neşelenen ve onlarla gülen bir insandı. Bu yüzden de köyün en fazla misafir ağırlayan insanıydı.

Bu özelliğinden ötürü onun evi, üniversiteli gençlerin köye geldiklerinde en fazla uğradıkları ev durumundaydı. Gençler köyde olup bitenleri ondan sansürsüz dinler, en yakası açılmadık hikayelerle gülüp eğlenirlerdi.

Sonra Eylül fırtınası geldi. Gençler kayıplara karıştılar, bir daha gelmez oldular. Ortam bozuldu. Umutlu ve keyifli

günlerin yerini baskı, şiddet ve umutsuzluk aldı. Arkasından Kürt direnişi patlak verdi. Ve habire katlanarak büyümeye başladı.

Xace'nin büyük oğlu Hasan Önalmiş işte bu sürecin sesleriyle büyüdü. Toplum karşı hem ailenin köklerinden gelen bir sahiplenme duygusu ve hem de yaşananların getirdiği tepkilerle şekillendi. Sosyal bilimlere artan bir ilgi duymaya başladı. Sonra Çukurova Üniversitesi'nde felsefe bölümüne kaydoldu.

İlgi duyduğu alanı meslek edinmişti. Doğal olarak kendisini siyasal tartışmaların ortasında buldu. Pek çok arkadaşının okulu bırakarak dağa gittiklerini gördü. Onun acelesi yoktu. Ancak geleceğine çoktan karar vermişti: Üniversiteyi bitirir bitirmez o da soluğu dağda aldı.

Ancak tam 15 yıldır Hasan'dan hiçbir haber yok. Ne öldüğüne ne de kaldığına

dair herhangi bir bilgi alınmıyor. Bilgi almak için gösterilen tüm çabalar sonuçsuz. Bütün girişimler neticesiz.

Ve bir zamanlar etrafına neşe saçan Xace, şimdi yüreği yangın yerine dönmüş acılı bir Kürt anası. Bu amansız savaşın bütün acılarını içinde taşıyan bir insan. O şimdi kalbindeki bu onulmaz yarayla dolaşiyor.

Onun kalbinde 15 kara saplı bıçak var. Seneler bıçak gibi yüreğine saplanıyor.

Onun gözlerinde hep oğlunun hayaleti var. Bundan olsa gerek, hep kapıda olmak istiyor, hep bahçeye çıkmak istiyor. Çünkü Hasan'ın bir gün ansızın çıkıp geleceğini düşünüyor. Geldiğinde onu kapıda karşılamak istiyor.

Xace'nin yüzünde şimdi acının bütün renklerini görebilir, kederin bütün tonlarını duyabilirsiniz. O, bu acımasız savaşın canlı müzesi gibi.

ANAMA MEKTUP

Beni
Yok sanma anacığım
Her sabah yanı başındayım
Bak şu dut ağacına
Kim okşuyor dallarını?
Rüzgar dediğin benim...
Her yaprağına sevda dikmişim

Beni
Yok sayma anacığım
Gün batımında seninleyim
Bak şu dağlara
Kim yatıyor koynunda?
Gölge dediğin benim...
Her karışına rüya ekmişim

Beni
Yok bilme anacığım
Her şafakta güneşin kucağındayım
Bak şu ufuklara
Kim yanıyor içinde?
Alev dediğin benim...
Her rengine umut serpmişim

Beni
Yok addetme anacığım
Günü geldiğinde
Vakti erdiğinde
Amed'deyim
Bak şu surlara
Kim kanıyor dibinde?
Dile mın dediğin benim...
Her taşına ömrümü ödünç vermişim

Sadık BORANEL

Pazarcık'ın ilk dışçisi Turan Özüpak

Öncü hayatlar zor ve meşakkatli hayatlardır. Çünkü öncü insan, kendi yolunu kendisi açan, kendi yönünü kendisi çizen insandır. Bunun için hem güçlü hem de cesur olması gerekir. Sonuçta yola yalnız çıkmaktadır. Hiç tahmin etmediği zorluklarla boğuşmak durumunda kalabilir, en kötüsü de ortada kalıp hayal kırıklığına uğrayabilir.

O nedenle öncü insanlar herşeyden önce cesur insanlardır. Sıradan insanların cesaret edemediği, sonu belirsiz yollara çıkan insanlardır.

Ama cesaret de tek başına tayin edici değildir. Her cesur adam öncü olamaz.

O cesarete pusula olacak bir hülya gerekir. Hülyası olmayan insan, bilinmedik yollara çıkmaz. Dağları aşmayı göze almaz. Yolculuk dediğiniz şey, bir tutkunun peşinden gitmektir.

Turan Özüpak, Tilkiler köyünün Hörük obasında dünyaya geliyor. Yıl 1937 olmalı. Annesi öyle anlatıyor. Her tarafta yoksulluk hakim. Açlık ve kıtlık yılları. Doğru-dürüst tarım yok. Temel geçim kaynağı hayvancılık. Ot yiyerek yaşamlarını sürdürdüklerini bugün gibi hatırlıyor.

1951 yılında bir devrim gerçekleşiyor. Köye okul açılıyor. Ama o artık 14 yaşında bir delikanlı. İş tutma zamanı. Zaten çobanlık yapıyor.

Ancak hayatındaki bir yanlış ona şans olarak dönüyor. Gerçekte 14 yaşında, ama nüfusa geç yazıldığı için resmiyette henüz 8 yaşında görünüyor. Üstelik okula gitmemiş ama okumanın tadını da almıştır. Dayısının öğrettikleriyle harfleri ve rakamları tanımaktadır.

Geç kalmış olsa da okula gitmek istemektedir. Ayağına gelen bu eşsiz fırsatı elinden kaçırmak istememektedir. Ancak o yaşta okula gitmenin zorlukları da ortadadır. Kimi akranlarının artık evliliğe hazırlandıkları bir ortamda, ilkokul birinci sınıfa gitmek, biraz da tuhaf karşı-

lanmaktadır. Hadi diyelim ki buna da aldırmadınız, peki iş gücü ne olacak?

Ancak o bir defa aklına koymuştur. Neye mal olursa olsun okula gidecektir. Meseleyi babasına açar. Fakat cevap az çok bellidir. O yaşta onca iş dururken, okula gitmek pek de makul gözükmemektedir. Tabii babası reddeder. Öğretmene bizzat kendisi gider. Okumak istediğini söyler. Öğretmen sevinir, ancak babasının onayı olmadan onun da yapacağı birşey yoktur. Babasının gelmesini ister. Bunu duyan babası kararında daha da ısrarlı olur. Demek ki, o evet demeden, devlet bile herhangi bir şey yapmamaktadır.

Genç Turan'ın bütün çabaları sonuçsuz kalır. Babasını bir türlü ikna edemez.

Anlar ki sözle elde edilecek birşey yoktur. Bir şekilde eyleme geçmesi ve ortaya bir direniş koyması gerekmektedir. Hiçbir deneyimi yoktur ama nihayetinde akıl mantık sahibidir. Elbette bir yol yöntem bulunacaktır.

Sonunda direniş yolunu seçer. Yapacağı eylemin adını koyamaz ama etkili olacağından emindir.

Babası onunla okula gidip öğretmene onay verinceye kadar yemeyecek, içmeyecek ve yatağına girmeyecektir.

Eylemin sloganı da bellidir: Ya okul ya ölüm!

Seneler sonra, giriştiği eylemin aslında bir açlık grevi olduğunu öğrenecek, yaptığına hem gülecek hem de inceden inceye gurur duyacaktır.

Ve direniş hedefine ulaşır. Baba bu azim ve kararlılık karşısında pes etmek zorunda kalır. Onu elinden tutup okula götürür.

Genç Turan kağıda kaleme öyle bir sarılır ki, beş yıllık okulu sınıf atlayarak üç senede bitirir. Arkasından hemen ortaokula başlar.

Fakat ağalık dönemidir. Ağaların köylere hükmettiği dönemdir. Babasının üç fıstık bahçesini, ağa, hile ile başkasına satınca ailecek köyü terkederler. Gidip Gaziantep'e yerleşirler.

Onları artık daha zor bir hayat beklemektedir. Köydeki gibi bağdan-bahçeden kıt kanaat geçinmek artık mümkün değildir. Şehir hayatında her şey parayla alınıp satılmaktadır. Para için ise çalışmak gerekmektedir.

Okul için babasını dize getiren genç Turan, yoksulluğun hükmüne boyun eğmek zorunda kalır. İş tersine döner. Bu defa babası okula devam etmesini ister ama o okulu bırakır. Çalışıp eve üçbeş kuruş para getirmenin yollarını arar. Önce babası ile birlikte odun ardiyelerinde odun kırmaya başlar. Sonra bir trikotaj atölyesine girer.

Ardından araba tamirciliğine karar verir. Görür ki önü sonu olmayan bir iştir. Sonunda bir dışçinin yanına çırak olarak girer. Burada aralıksız sekiz sene çalışır. Hem mesleğin bütün sırlarını öğrenip usta bir dışçı teknisyeni olur, hem de temiz bir işte çalışıyor olmanın nimetlerinden yararlanır. Meslek hayatı ile birlikte derslerine hazırlanarak ortaokulu da dışardan girdiği imtihanlarla bitirir.

Bütün bu alt-üst oluş içinde ve yoksulluğun ağır şartları altında; üç kızkardeşini ve iki erkek kardeşini yoksulluğa,

gıdasızlığa, doktorsuzluğa kurban verir. Onların acısını yüreğine gömüp yola devam etmek zorunda kalır.

Artık askerlik kapağı dayanmıştır. 1963 yılında askere gider. Bir taraftan da askerlikten sonra atacağı adımların planlarını yapar.

Artık hayatında yeni bir hamle yapmanın zamanıdır. Artık yeni bir yola çıkmak gerekir.

1965 yılında Pazarcık'a gelerek Pazarcık'ın ilk dişçisi olur. O zamana kadar kimi zaman ortalıkta gezen çerçilerin, kimi zaman nalbantların çektiği çürük dişleri; o modern alet-edevatlarla çekmeye başlar, dişsizlere protezler yapar.

Ünü yayılır. Kısa süre içinde herkesin akın ettiği bir dişçi olur. İyi para kazanır.

Ama yoksul günlerini ve günün yoksullarını asla unutmaz. Evini herkese açar. Ekmeğini paylaşmayı, yoksulları doyurmayı ihmal etmez.

İçinde yarım kalan bir aşk yarısı gibi taşıdığı okuma merakını çocuklarına aşılar. Onların okumasını hayatının birinci önceliği yapar. Çocuklar da bu sevdayı karşılıksız bırakmazlar. Hepsisi de yüksek okul okurlar. İki mühendis, biri doktor, biri de teknisyen olur.

Turan Özüpak bugün artık, hayatın önüne çıkardığı bütün dağları aşmış mutlu bir insandır. Etrafına yaydığı pozitif enerjiyle çevresini de mutlu eden bir insandır. İnsanlarla konuşmaktan, hele hele kendi tabiriyle okumuş-kültürlü insanlarla sohbet etmekten keyif alan, muhabbeti tatlı sosyal bir insandır.

Tabii ki öncü olmanın; zorlukları yanında, bazen kimsenin bilmediği özel tatları da var. Yolu açan insan olduğunuz için bazen hayranlık uyandırabilirsiniz, bazen minnet duygularıyla karşılanırsınız. En çok da başkalarına umut ve ışık olursunuz. Bunları görmek sizi mutlu eder ve yaşadığımız bütün zorlukları sadece alaycı bir tebessümle hatırlarsınız.

Turan Ağabey bir anısını şöyle anlatıyor: Bir gün çarşıda yürüyordum. Birden 80-90 yaşında bir adam elime sarıldı. Ben daha ne olduğunu anlamadan, tuttu elimi öptü. Ben ne oldu amca dedim, niye elimi öptün? Oğlum seni Allah bize gönderdi dedi. Biz bugüne kadar doğrudürüst bir dişçiye gidemiyorduk. Onlar Kürtçe bilmiyor, biz Türkçe bilmiyoruz. Pazarcık'a ilk defa bizi anlayan bir insan geldi. Allah senden razı olsun, ne mura-dın varsa versin!

Pazarcık'ın ilk gazetecisi

Haydar Özdemir

Gazetemizin kurucusu, başyazarı, emektarı; iyi insan, bulunmaz komuşu, ulu çınar **Haydar Özdemir**, 25 Eylül 2011 günü vefat etti. Ertesi gün Malatya'nın Akçadağ ilçesinin Kürecik beldesine bağlı Bekiruşağı Köyünde kalabalık bir topluluk tarafından toprağa verildi. Cenaze merasiminde, basın mensubu arkadaşları, Pazarcık'ta yayınlanan Aksu Haber Gazetesi'nin yetkilileri, dost ve arkadaşları hazır bulundu.

Haydar Abi ile 1973 yılında bir eczanede tanıştık. Pazarcık'ta bir gazete çıkarmak istediğini söyledi. İlk yerel gazetemiz olan **Pazarcık Gazetesi** yayın hayatına böyle başladı. Böylece halkımız ilk yerel gazetesine kavuşmuş oldu.

Sonra evini bizim mahalleye taşıdı. O günden itibaren de arkadaşlığımız hep devam etti. Daima barıştan, birlik ve dirlikten yana olan bir insandı. Boş zamanlarını okuyarak geçirirdi. Gençlerin okumasını isterdi.

Haydar Özdemir, 1927 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesine bağlı Bekiruşağı Köyünde doğdu. İki yaşında iken babası vefat etti. Dost ve köylülerinin anlattığına göre zor bir hayat yaşadı. Amcası eğitmendi, böylece köy konağında okudu. 1944'te eğitmen amcası (kendisinin de öğretmeni) onu Akçadağ Köy Enstitüsü'ne kaydettirdi. Bu okuldan 1949 yılında mezun oldu.

Göksun'a bağlı Çukurhisar Köyü'ne öğretmen olarak atandı. İki yıl görev yaptıktan sonra bir cilt hastalığına yakalandı. Bu sebeple çok sevdiği öğretmenlikten ayrılmak zorunda kaldı.

1952 yılında yazı işleri müdürlüğünü yaptığı ve halen yayın hayatına devam eden **Dağyeli Gazetesi**'ni çıkardı.

Burada 12 yıllık bir müdürlük mesaisinden sonra Diyarbakır'a gitti. 1964-1971 yılları arasında **Ufuk Gazetesi**'ni yayınladı. 1971 yılında ise Malatya'da **Kürecik Gazetesi**'ni yayın hayatına geçirdi.

1973 yılında da Pazarcık'a gelerek **Pazarcık Gazetesi**'ni zor şartlar altında çıkardı. Tek yaprakla yayın hayatına başlayan gazeteyi, çocuklarıyla el ele vererek şimdiki duruma getirdi.

Gazetede arasıra şiirlerim yayınlanıyordu.

O değerli insanın naası; ailesi, dostları ve sevenleri tarafından vasiyeti üzerine Kürecik Bekiruşağı Köyü'nde toprağa verildi. Göç nedeni ile köyde yaşlı bir kadından başka akrabası kalmamasına rağmen, onun köylüleri cenaze merasimine katılan topluluğa mükemmel bir sofraya hazırlamışlardı. Demek ki, Haydar Abimiz, Pazarcık'ta olduğu gibi yöresinde de çok sevilen birisiydi.

Rahmetli iyi bir gazeteci, iyi bir baba, iyi bir dost, iyi bir arkadaş, iyi bir insandı. Ailesine sabır, dost ve arkadaşlarına başsağlığı diliyorum.

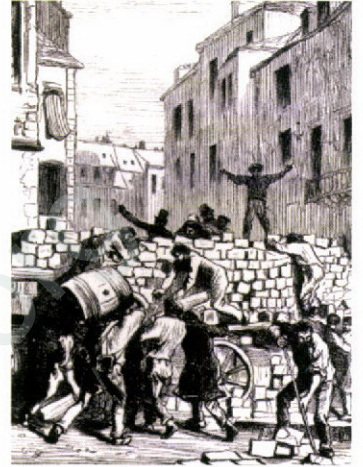
Turan Özüpak

Fethullah Gülen

Viktor Hugo ve Fransız Papaz

"Sefiller" kitabının çizimlerinden

Fransız edebiyatının en önde gelen isimlerinden biridir Viktor Hugo. Romantizm akımının da öncüsü sayılan Viktor Hugo, ülke sınırlarını aşarak dünyaya mal olmuş evrensel bir romancıdır. Sadece romancı değil, aynı zamanda bir şair, tiyatro yazarı ve düşünce adamıdır. Toplumunun sorunları ile yakından ilgilenmiş, bu uğurda uzun sürgünler yaşamış devrimci bir entellektüeldir.

Hugo'yu bu denli ünlü kılan eseri ise **Sefiller** romanıdır. 19. yüzyıl Fransa'sının bir aynası olan roman, adından da anlaşıldığı gibi; yoksulların, alt sınıfların hayatını işleyen belgesel nitelikte bir eserdir. 150 yıldır eskimeyen, değerinden hiçbir şey kaybetmeyen bir eserdir.

Defalarca filme çekilmiş olmasına rağmen habire işlenmeye devam ediyor. Son olarak bu yıl Oscar ödülü almış olan Zoraki Kral (The King's Speech) filminin yönetmeni Tom Hooper 2012'de Sefiller'i beyaz perdeye aktarmaya hazırlanıyor.

Sefiller'in baş kahramanı, sırf ekmek çaldığı için beş yıl hapis cezası almış bir kürek mahkumudur. Ne var ki, defalarca hapisten kaçmaya çalıştığı için ce-

zası her seferinde artmış ve bu yüzden ancak 19 yıllık bir mahkumiyetten sonra serbest kalabilmiştir. Üstelik şartlı olarak salıverilmiştir. Ve elinde buna dair bir belge bulunmaktadır.

Nereye gitse bu belge ona bir pranga olmakta, bütün kapılar yüzüne kapanmaktadır. Her yerde dışlanmaktadır. Bu ise onda insanlara karşı güvensizlik ya-

ratmaktadır. Hayata karşı negatif ve reddedici bir yaklaşım içindedir. Adaletsizliğe karşı isyan halindedir.

Aç bir sokak serserisi durumundayken, ona bir papaz sahip çıkar. Onu evine alır, onu yedirir içirir. Giydirir. Kendine gelir. Ama kiliseden ayrılırken, gümüş şamdanları çalmayı da ihmal etmez. Ancak yolda jandarmalara yakalanır. Şamdanların kiliseye ait olduğu belli olduğu için, onu derdest edip kiliseye getirirler. Kendisine sahip çıkan, karnını doyuran papaza ihanet etmiştir. İyiliğe nankörlükle cevap vermiştir. Ekmek çaldığı için 19 yıl yatmışken artık kalan ömrünü tümüyle hapiste geçirmesi ihtimal dahilindedir.

Jandarmalar onu papazın huzuruna çıkarır ve hırsız yakaladıklarını söylerler. Papaz ise, "**hayır o çalmadı, ben onları hediye ettim**" der. Böylece hırsız jandarmaların elinden ve ikinci bir mahkumiyetten kurtarmış olur.

Bu sözler onun hayatını baştan aşağıya değiştiren bir sürecin başlangıcı olur. Hayata yeniden sarılır. Adından başlayarak hayatını ve hayata karşı duruşunu değiştirir. İş dünyasına atılır. Kısa sürede zengin olur. Sadece zengin olmakla kalmaz, şehrin belediye başkanı olur. Büyük işler

Viktor Hugo

başarır. Bütün bunları yaparken tek pululası vicdanı olur. O kadar ki eski adıyla bir başkasının yakalanıp hapse düştüğünü duyduğunda, teslim olup hakime kimliğini itiraf ederek yeniden hapse girmeyi göze alır.

Romanın asıl kahramanı hırsız gözükse de, aslında bütün kahramanların hayatına yön veren papazdır. Onun yürek ve vicdan büyüklüğüdür.

Uzun yıllar önce çok yakın bir arkadaşım, hayatta kendisini en çok etkileyen kitabın Sefiller romanı olduğunu söylemişti. O romanı okuduktan sonra devrimciliğe ilgi duymaya başlamış ve kendisini amansız bir mücadelenin içinde bulmuştu. Onun da hayatı bir romana konu olmuştu.

Geçtiğimiz günlerde Kürt sorunu üzerine Fethullah Gülen ile bir röportaj yapıldı. Röportajda Hoca Efendinin söyledikleri karşısında dehşete kapılmamak

mümkün değil. Üç buçuk eşkiya ile başa çıkamadınız deyip hükümeti ve askeri eleştirdikten sonra bakın ne diyor:

“Hakkı kötek olanlar istisna edilirse, o toplumun yüzde doksan beşi şefkatle ve re’fete kucaklanmalı, onlara karşı mülayemetle hareket edilmelidir.”

“Herkes bu meselenin halli için duanın gücüne de sığınmalı; her fırsatta gönüllerini Yüce Dergâh’a açıp ‘Allah’ım, birliğimizi sağla, aramızı te’lif buyur, bizi vifak ve ittifaka muvaffak kıl. Hidayet ve ıslahını murat buyurduğun insanları ıslah eyle, kalb ve kafalarına salah ver. Şayet düşmanlık yapanlar arasında ıslahını murat buyurmadığın ve kendileri hesabına ıslah istemeyen kimseler varsa, onların altlarını üstlerine getir, birliklerini boz, evlerine ateş sal, köklerini kurut ve işlerini bitir’ diye niyaz etmelidir.”

Yani insanları bedduaya çağırıyor. Doğal olarak güç sahipleri de bunu çağrı olarak görüp gereğini yapmaya çalışıyor.

Peki, bir din adamı, üstelik hatırı sayılır önemli bir cemaatin lideri böyle ulu-orta bir çağrıda bulunabilir mi? Hakkı kötek olanlar diye toplumu tasnife tabii tutmak, din kardeşlerimiz dediği insanlar için beddua ve altını üstüne getir çağırısı yapmak, ılımlı İslam’ı temsil ettiği iddiasındaki bir din adamına yakışır mı?

Bu zihniyetin ılımlı olmadığı apaçık ortadadır. Ne kadar İslam olduğunu da en iyi Müslüman kardeşlerimiz değerlendirecektir. Bizce bu dini bir yaklaşım değil, tamamen siyasi bir tavırdır. Bunun da demokratik zihniyete ve insan haklarına çok uzak olduğu gün gibi aşikardır.

İki yüzyıldır peşinden koştuğumuz Avrupa medeniyeti bugün bir yerlere gelmişse, bu, Sefiller romanındaki Fransız papaz gibi insanlar sayesinde.

Başka bir deyişle, Fransız papaz ile Fethullah Gülen farkı, Türkiye’nin sosyal, kültürel ve siyasal geriliğini gayet açık anlatır niteliktedir.

Dersim tamam, ya Sivas ve Maraş?

Türkiye’de her şey Türk usulüne göre halloluyor. Tarihte yaşanmış büyük bir katliamın özrünü dilemek de öyle. Başbakan Erdoğan eline geçirdiği büyük fırsatı kaçırmayarak, CHP liderini iflah olmayacak biçimde yenilgiye uğrattı. Bu tartışma belli ki CHP liderinin “cenaze töreni”yle sonlanacak. Bilen bilir, “Kılıçdaroğlu projesi” zaten ölü doğmuştu. Başbakan’a bunu resmen ilan etmek düştü. Allah’ın adaleti, ya da tarihsel doğruların “âhı” diyelim. Kimin eliyle geleceği belli olmuyor.

CHP şark kurnazlığı yapıp düştüğü zayıflıktan, bir Kürt Alevi’nin kimlik desteğiyle kurtulmayı planlıyordu. Kılıçdaroğlu şık bir vitrin düzenlemesi olarak yeni döneme, toplumun özgürlük arayışına bir çare olsun diye ortaya atılmıştı.

Proje, siyasetin sahicilik duvarına çarpıp parçalanmakla kalmadı, üstüne başbakan son kroşeyi indirip “artık gömebilirsiniz” dedi adeta. Siyaset tam da böyle bir şeydir. Ele geçen fırsatı değerlendirme sanatı. Toplumun birikmiş sorunlarına yeni dil kazandırma, yeni ufuklar ilham etme.

Dersim katliamı ile ilgili Başbakan’ın açıkladığı belgeler konuya aşına olanlar açısından yeni değil. Aksine tüm detaylar biliniyor. Ama Türkiye gibi devletin kut sandığı bir gelenekten gelen bir ülkede, ülkenin başbakanının, devlet eliyle yapılan bir katliam için özür dilemesi, ciddi bir gelişme. Başbakan’ı dinlerken, Dersim katliamı döneminde atılan gazete manşetlerini, dönemin politikacılarının faşist söylemlerini hatırladım ve bütün o

söylemin bizzat Başbakan’ın “Dersim katliamı” ifadesiyle resmen bitirildiğini düşündüm. Çünkü resmî olarak adını koymak, en az özür dilemek kadar önemli. Erdoğan’ın yabancı basında bile manşetlere çıkan “Dersim özrü” için siyasi pragmatizmini şimdilik önemsiz kılarsa da dikkatle izlenmesi gereken bir süreci başlatıyor.

Çünkü Dersim’de yapılan katliamın konuşulmasına sadece bir günah keçisi üzerinden yaklaşmak bir tür kaçak oynamak riskini barındırıyor. Tamam, Kürt Alevi ve aynı zamanda Dersimli olan Kılıçdaroğlu’nun CHP’nin günahlarını örtme çabası kabul edilemez. Ama Dersim’de yaşananlar da sadece CHP’ye mal edilerek özrü dylenecek türden görülmemeli. Başbakan’ın açıklamasında söyle-

diği en önemli konu "Devlet adına özür dilenmesi gerekiyorsa ben diliyorum." oldu.

Sorun tam da bu. O özürün devlet adına dilenmesi gerekiyor. Devlet zihniyetinin yapılanışı. Projelendirilen vatandaş tanımına uymayan herkesin usulünce yok edildiği bir tarih yaşandı bu ülkede. Böyle bir tarihle yüzleşmeye cesaret ederken, günahın tek bir isme, bir partiye atfedilmesi sorunu çözmez. Zihniyet dönüşümü yaratacak hesaplaşma, günahı birilerine fatura etmekle sağlanamaz. Tarihin bu kadar ağır bir yüküne bir sokak kavgasındaymiş gibi değil, sükûnet ve vakarla yaklaşmak gerekiyor. Yüreklerde duyulan bir pişmanlık ve mahcubiyetle. Ama ne yapalım burası Türkiye ve siyasetin işleyişi de bize uygun yönetmelerle gerçekleşiyor. Başbakan'ımız çıkıp özür dilerken bile birilerini dövme kalkıyor.

Devlet adına özür dilemenin bir ilk olduğunu ve kamuoyunda tetiklediği sorunların hayati değerini unutmadan şunu Başbakan'dan beklemeye hakkımız var; dilediği özrü kişisel bir polemik malzemesi olmaktan kurtarmak için kaçak güreşmekten vazgeçip somut adımlar atabilmeli. Arşivlerin açılması, Dersim adının iade edilmesi, **Seyyit Rıza**'nın mezarının yerinin gösterilmesi, Sabiha Gökçen Havalimanı'nın adının değiştirilmesiyle başlayan koca bir yapılacaklar listesi Başbakan'ın samimiyetini test için sırada bekliyor. Tarihsel doğruların yerine oturması için objektif bir tarih anlatısının sağlanması da sürecin olmazsa olmazlarından.

Başbakan'ın iktidarın başındaki kişi olarak yapması gerekenler o kadar çok ki. Ama Milli Görüş geleneğinden gelen bir siyasetçi olarak Başbakan'ın asıl büyük sınavı **Sivas** ve daha eskiye dönük **Maraş** katliamlarıyla olacak. Orada da derin devletin karanlık tezgâhına aracılık etmiş bir CHP yahut Kılıçdaroğlu bulur mu bilmem ama özür dilemesinde ve gerçeğin ortaya çıkmasında cesur bir lider gibi müdanasız konuşmasında fayda var. Çünkü ucu kendi siyasetine değmeyen yanlışların özrünü dilemek her zaman daha kolaydır.

Yazarın **Zaman Gazetesi**'ndeki köşesinden alınmıştır.

Kul Ahmet (1932-1996)

Turan Özüpak

Asıl adı Ahmet Kartalkanat olan **Kul Ahmet** 1932 yılında Pazarcık-Bozlar Köyünde doğdu. Babası Mehmet Bey daha sonra buradan ayrılarak Kantarma Köyüne yerleşti. Henüz bir yaşında iken babası ölen Kul Ahmet iki bacısı ile öksüz kaldı.

Çok acılar çekerek büyüdü. Kendi köyünden bir kız istedi, vermediler. Daha sonra Muş yöresinden bir yörük kızına gönülünü kapırdı. Ancak babası kızını zengin birisine vermek isteyince kız intihar etti. Kul Ahmet de sazı omuzunda diyar diyar dolaşmaya başladı. Bağdat'a gitti.

Daha sonra gelip Ankara'ya yerleşti. **Aşık Veysel** ve **Aşık Mahzuni Şerif**'le arkadaşlık etti. Sonunda Fatma isimli bir bayan ile evlendi. İki çocukları oldu. Fakat karısı 1971 yılında vefat edince iki çocuğunu da yuvaya vermek zorunda kaldı.

Hemşerimiz **Kul Ahmet**, sazıyla sözüyle kendisini halka sevdirmiş büyük bir ozandı. Temmuz 1996'da yaşamını yitirdi. Ozanımızın basılmış iki eseri vardır. Sizlere onun yüzlerce güzel şiirinden birini sunuyoruz:

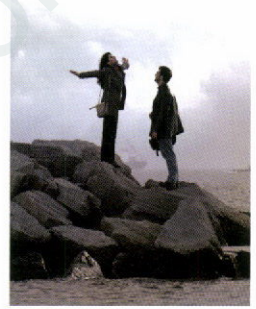
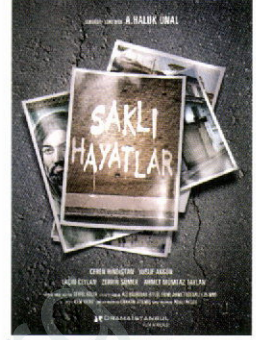
Sevdiğimle malımı bölüştük
Halı ona düştü çul bana düştü
Şu senin bu benim derken anlaştık
Kervan ona düştü yol bana düştü

Tenim çıplak oldu güneşte yandı
Kendisi de al yeşile boyandı
Sıra geldi büyük mala dayandı
Dağlar ona düştü çöllere bana düştü

Beni üryan etti saldı çöllere
Kendisi bezendi gonca güllere
Karayı bitirdik döndük sulara
Derya ona düştü sel bana düştü

Kul Ahmed'im güzel didara baktık
Ay ile güneşi ona bıraktık
Gayrı yeryüzünden göklere çıktık
Allah ona düştü kul bana düştü

Saklı Hayatlar

Geçmişini silmiş, o günlere ait bütün izleri uçsuz bucaksız çöl sıcaqlığında yakıp küle çevirmiş, sırrını kendisi dahil kimseye söylememişti. Çocukluğunu, kuruyan bir deniz gibi geri itmiş, anılarını derin bir sükunetin ve huzur veren bir gülümsemenin içine kimselerin göremeyeceği bir biçimde gizlemişti.

Yaşadığı felaket yüzünden yüzüstü kalmış ruhuna ise yanık bir ezgi gibi yürek delen yeni bir hayat edinmişti.

O artık başka biriydi.

O artık, kederli bir sükunetin özverisi, bıçak gibi keskin kahırlı bir gülümsemenin özlemi ve kendinden esirgenmiş sevginin gönülsüz içtenliğiydi.

Adı, dili, dini, yaşam tarzı ve ahlakıyla başka; bambaşka bir hayatın efendisi, kendi hayatının öteki'siydi.

Başka bir dilde, dinde ve kültürde yeni bir hayatın efendisi, geçmişinin öteki'si olarak uzun yıllar geçirdi. Aradan geçmişi olmayan 70 koca yıl geçti ve 1980'li

yıllara gelindi. O şimdi bir ayağı çukurda, 80 yaşında, 11 çocuğu, 30'un üzerinde torunu, on binlerce müridi olan ve adı Siirt bölgesinde saygıyla anılan ünlü bir Arap şeyhiydi! Geçmişin bütün izlerini silen, sil baştan kendisine yeni bir hayat edinen ve artık ölüm meleğinin yolunu gözleyen kişi, Tillo'nun ünlü şeyhlerinden Şeyh Sadreddin Hazretleri'ydi.

Şeyh Sadreddin Hazretleri'ne ölüm meleği gelmeden kısa bir süre önce, Amerika'nın Adana Konsolosluluğu'ndan gönderilmiş bir mektup geldi.

Mektupta Amerikalı yaşlı bir çiftin yanında şeyhi ziyaret edeceği haber verilmekte, şeyh hazretlerinin belirtilen tarihte Tillo'da olup olmayacağına dair bilgi istenmekteydi.

Şeyh buna bir anlam veremedi, ancak misafirperverliğiyle ünlü bu toprakların geleneğinde, gelmek isteyen birine gelmeyin demek yakışık almadığından, gelmeyin de diyemedi. Olumlu cevap verdi, fakat Amerikalı yaşlı çiftin yaz günleri-

nin kavurucu sıcaklığına teslim olmuş Tillo'ya ne diye geleceklerini ve ne söyleceklerini günlerce düşündüyse de tahmin bile edemedi. Kime danıştı, derdini kiminle paylaştıysa da, aklına bu ziyarete neden olacak herhangi birşey gelmedi.

Bir akşam ansızın ziyaretine gelen Siirt Valisine konuyu açtı. Görünürde vali mektuptan ve mektubun bölgede yarattığı çalkantıdan habersizdi.

Şeyhe kinayeli bir biçimde, "Amerikalılar İslamla ilgili bir araştırma yapıyor ve bu konuda sizin engin bilginizden istifade etmek istiyor olabilirler" dedi. Ardından tasa etmemesini salık verdi.

Valinin söyledikleri Şeyh Sadreddin'e mantıklı gelmişti, ancak söyleyiş biçiminden de işkillenmiş, "neden ben ve neden şimdi?" diye sormadan da edememişti.

Şeyh, günler ve geceler boyu beyninin ve yüreğinin derinliğine anımsama olmaları attıysa da geçmişi ona hiçbir şey söylemedi.

Aklına hiçbir şey gelmedi... Kalbine çocukluk günlerinden kalan en ufak bir izin sesi veya kederi değmedi.

Ve çok geçmedi; Amerikalı yaşlı çift belirtilen tarihte çıka geldi. Ev halkı gibi Tillo halkı da bu esrarengiz ve davetsiz misafirleri beklemekteydi.

Sıcak bir öğlen vakti diplomatik plakalı iki arabayla kapıda belirdiler. Yaşlılığı yüzünden ayakta durmakta zorlanan ve göğsünden taşmakta olan sıkıntı yüzünden aşırı derecede de heyecanlanan şeyh, konuklarını kapıda karşıladı.

Torunu Hamza'nın koluna yapışmış, ayakta durmaya çalışıyordu. Ailesi, kasabalılar ve çevre köylerden gelmiş müridleri de malikhanenin geniş avlusunda toplanmışlardı.

Geniş avluya yanyana park eden arabaların birinden, önce Amerikalı yaşlı bir erkek indi. O da tıpkı şeyh gibi hareket etmekte zorlanıyordu.

Yaşlı Amerikalı arabadan inmesine yardım eden tercümanın koluna girdi ve sakalları göbeğine sarkan, kısa boylu, tıknaz Arap şeyhine doğru ilerledi.

Şeyh de torununun kolunda birkaç adım attı ve konuğuna "hoş geldiniz" dedi. Şeyhin elini içtenlikle tutan Amerikalı, üzerine çevrilmiş meraklı bakışları bir süre süzdükten sonra kendisini tanıttı ve ziyaretlerinin sebebini açıkladı.

Yaşlı Amerikalı'nın adı Günter'di. Bay Günter emekli bir araştırma görevlisiydi. Geçmişte İslamı düşünce üzerine araştırma yapmış biriydi. Kısa bir süre önce eşiyile birlikte Türkiye'ye tatile gelmişti. Tatil yaptığı Adana'da şeyhin müridlerinden biriyle tanışmış, şeyhinden övgüyle bahseden ve öve öve bitiremeyen müridten etkilenmiş, şeyhi görmeye karar vermişti.

Tercüman yaşlı Amerikalı'nın açıklamalarını bir bir tercüme etti. Onun yüksek sesle söylediklerini şeyh dahil, herkes işitti. Hikmeti ve kerametiyle Amerikalıların bile dikkatini çeken, onları ayağına kadar getiren şeyhin büyüklüğü karşısında, müridlerinden "Allahu ekber" sesleri yükseldi.

Artık içeri geçme zamanı gelmişti.

Yaşlı Amerikalı, şeyhin elinden tutarak, "eşimi sizinle tanıştırmak istiyorum" dedi ve onunla birlikte ikinci arabaya doğru ilerledi.

Ve, ikinci arabanın kapısı açıldı.

Bu kez yürümekte zorlanan yaşlı bir kadındı. O da kendisine refaket eden genç bir bayan görevlinin yardımıyla ara-

badan güçlkle dışarı çıktı. O da eşi ve şeyh gibi ayakta durmakta zorlanıyor, üstelik de tir tir titriyordu.

Kadına yaklaştılar. Herkes nefesini tutmuş onları izliyordu. Şeyh, içinden gelen karşı konulamaz bir istekle bakışlarını kadının yüzüne çevirdi.

Göz göze geldiler...

Gelir gelmez de yaşlı kadının gözlerindeki ışık, şeyhin geçmişindeki koyu karanlığı delip geçti.

Gerçek bütün çıplaklığıyla yaşlı Amerikalı kadınla yaşlı Arap Şeyhi'nin arasına serildi.

Şeyh Sadrettin Hazretleri'nin çocukluk günleri karanlığın dehlizlerindeydi. Karanlık dehlizlerde acı ve yara içindeydi.

Şeyh tökezledi, yaşlı kadın kendinden geçti...

Siirt Valisinin görevlendirdiği tercüman ve görevli bayanın çabaları sonucu, Arap Şeyhi Sadreddin Hazretleri'nin gerçeğini, şeyhin ailesi dahil kimse öğrenemedi.

Oysa Amerikalı yaşlı kadın; Hıristiyan Aldis, Tillo'nun Arap Şeyhi; Şeyh Sadreddin Hazretleri'nin kız kardeşiydi!

1915 yılında Erzurum'dan Arap çöllere sürülen Ermeni Arşak ailesinin, annesini, babasını, kardeşlerini ve vatanını kaybetmiş; acıya ve zamana direnmiş talihsizleriydi.

Ve aradan 70 yıla yakın uzun bir zaman geçmişti...

Kader, biri on, diğeri on bir yaşındayken ayrılmak zorunda kalan iki kardeşten birini Suriye çölleri üzerinden Amerika'ya savurmuş, diğeri ise dili ve dini başka; her şeyiyle bambaşka bir hayatı yaşamaya mecbur etmişti.

Ölmeden kısa bir süre önce biraraya geldiler ve birbirlerine birkaç Ermenice kutlu söz söyledikten sonra da huzur içinde öldüler.

Saklı Hayatlar sahici bir film. Çorum katliamından kaçarak İstanbul'a sığınan (!) Alevi bir kadının, kendini saklama çabasını etkili bir aşk hikayesi üzerinden anlatıyor.

Çıplak gerçeği, yalın ve çıplak bir dille ifade ediyor.

Kızılbaş düşmanı devlet destekli çetelere ve sistemin körüklediği nefrete kurban olmaktan korkan Alevi kadın, çareyi Sünni gibi yaşamakta buluyor. Namaz kılmadığı halde kılıyor, oruç tutmadığı halde tutuyor, Kur'an okumasını bilme-

diği halde okuyor gibi yapıyor.

Ve bir gün, yakayı ele (!) veriyor. Küçük kızı, üzerinde Hz. Ali'nin resmi olan seccadeyi, Sünni kadınların önüne serince kızılca kıyametler kopuyor.

Önceki akşam filminden çıkınca, aklıma ister istemez 'saklı hayatlar'dan örnekler geldi. Ermeni Arşak Ailesi'nin küçük oğlu Dikran (Sadreddin) ile ablası Axçik (Aldis) bunlardan biriydi.

Filmi onların yaşadığı dram üzerinden anlatmanın daha doğru olacağına inandım. Yalnız Arşak Ailesi'ni değil tabii, şimdi toprak olmuş Vanlı bir anneyle bundan 20 yıl önce yaptığım bir röportajı da hatırladım.

1960'lı yılların başlarında, Van'dan Eskişehir'e gelin giden Rahime Ana, "gelin gittiğim ilk günlerde komşu kadınlar toplanmış, kuyruğumu görmeye gelmişlerdi" demiş ve "göremeyince onu sakladığımı düşünmüş, evi aramaya koyulmuşlardı" diye de eklemişti...

Saklı Hayatlar, tekçi ve ırkçı Türk millitarizminin eseriymiş. Bu ırkçı nefret yüzünden Anadolu ve Mezopotamya'nın kadim kimlikleri, kültürleri ve etnik özellikleri inanılmaz bedeller ödemişti.

Etnik kökeni, dili, dini, mezhebi farklı olan herkesten kendini inkar etmesi, bir başkası olarak yaşamaya devam etmesi istenmiş, buna direnenler kılıçtan geçirilmişti.

Ermeniler, Asuri Süryaniler katledilmiş, Rumlar göçertilmiş, Aleviler ve Kürtler de katı bir inkar ve imha politikasından geçirilmişti.

Filmin bir sahnesinde, Sünni'lerden korktuğu için sürekli kaçmaya ve saklanmaya çalışan kadınla, kızı Nergis arasında tartışma yaşanıyor.

Sürekli kaçtığı ve saklandığı için kızının tepkisini çeken kadın, "ne yapsaydık yani; biz de onlara karşı silaha mı sarılsaydık, onlar gibi kan mı dökseydik?" diye soruyor.

Nergis annesine, "keşke yapsaydınız, keşke siz de onlar gibi silaha sarılsaydınız da bu korku utançını yaşamayasaydınız" cevabını veriyor.

Ol hikayemiz bu cevapta yatıyor.

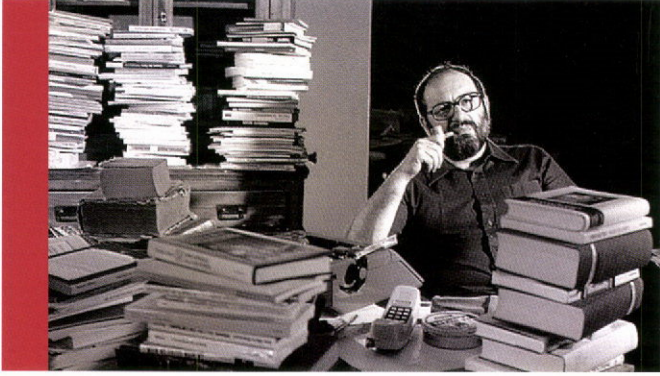
Kürtler neden savaşıyor diye soranların, kılıç zoruyla Anadolu ve Mezopotamya'dan kazınan insanlık değerlerine bakması gerekiyor.

Zamana Yolculuk

iklim dört ke Yedi

Umberto Eco

Allah ve ben aynı kitapları okuyoruz

Umberto Eco günümüz dünyasının en önde gelen entelektüellerin-den biri sayılıyor. 2005 yılında, dünya çapında yapılan bir ankette, en önemli 100 entellektüel arasında Noam Chomsky'den sonra ikinci sırayı almıştı.

Eco, tam bir Ortaçağ uzmanı. Kilise ve din konusunda derin bir birikime sahip. Bu birikimini kitaba dktgnde; ne o, ne de kitabın yayımcısı yayınevi bu kadar başarı elde edeceklerini tahmin ediyorlardı. Türkiye'de de en çok bilinen eseri olan **Gln Adı** bu şekilde ortaya çıktı. 30 bin olarak tasarladıkları kitap iki milyon sattı. Tabii ki beraberinde büyük bir popülarite getirerek.

Eco, özellikle din ve ilahiyat konularında bir numara. Ŗu kadarını söyleyelim: Eco bugünkü Papa Benedikt'i iyi bir ilahiyatçı olmamakla ve yeterince felsefe bilmemekle eletiriyor. Anketlerde bile entelektüel olarak yer alan Papa'nın konuşmalarını, Eco bir ilkokul gretmeni seviyesinde kalmakla itham ediyor.

Eco, son kitabı Prag Mezarlığı dolayısıyla Ŗu sıralar yeniden gündemde. Almanya'daki okumaları nedeniyle Alman basını adeta röportaj kuyruına girdi.

Bu arada Eco'nun kilise tarafından pek de sevilmediini söylemeliyiz: Gazeteci sormu: Öbür dünyada Allah'ın huzuruna ıktıımızda ne söyleyeceksiniz? Cevap: Allah ve ben aynı kitapları okuyoruz; siz hiç merak etmeyin, bizim konuacaımız çok Ŗey var.

Sevgili Okurlar

Profesyonel bir yazar değilim. Ben de tıpkı sizin gibi fırsat buldua okumaya çalışıyorum. Sadece sizin için daha dikkatli okuyorum. Ve okuduklarımdan bir kısmını sizin için not ediyorum. Yazım işte bu notlardan oluşuyor. İçinde okumaya değer bir Ŗeyler bulmanız dileğiyle...

Özel Bir Gün

İtalya hiçbir ülke ile karılatırılmayacak kadar zengin bir tarihi ve kültürel mirasa sahip. Büyük Roma İmparatorluğu bu topraklarda kuruldu. Tarihe yön veren olaylar bu topraklarda vuku buldu. Kitaplardan okuduğumuz nice tarihsel kişilik bu bereketin içinden ıktı.

Umberto Eco gibi çaplı aydınların buradan çıkması o bakımdan hiç tesadüf sayılmaz.

Tabii onunla birlikte **Silviano Berlusconi** gibi politikacılar da çıkabiliyor.

İtalya denince akla gelen ilk isim Berlusconi. ekilmek zorunda kaldı ama hakkında konuulmaya devam edilecek. Çünkü o, sosyalizm sonrası ada kapitalizmin en önde gelen temsilcilerinden birisi. Hem kendisi doğrudan büyük bir kapitalist, hem de medya gibi çağın en sihirli ve en etkili araçlarını elinde bulunduruyor.

Ama onu asıl farklı kılan Ŗey ise, sistemin ruhu ile örtüşen kiilii. Sahte belge düzenlemekten Kaddafi'nin elini öpmeye kadar i için her yolu mübah görüyor.

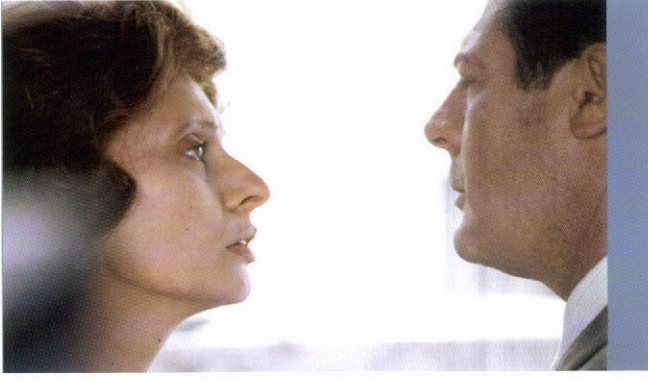
Kapitalist sistemin iz bırakmış başka temsilcileri de var. Mesela **Margaret Thatcher** demir yumruklu lady olarak bilindi. Sa ideolojinin tavizsiz temsilcisiydi.

Yine **Georg W. Busch** saldırgan kapitalizmin temsilcisiydi. Savala yol almak istiyordu.

Berlusconi ise herhalde fırladık kapitalizmin temsilcisi. Umberto Eco onun için üstün yetenekli bir yalancı diyor.

Ettore Scola

"Özel bir gün" filminden sahneler

Tabii bugünkü kuşaklar Berlusconiye bakarak İtalya hakkında olumsuz bir kanaat edinebilirler. Hayır. İtalya, özgürlük ve adalet arayışlarının zirveye çıkabilmiş olduğu bir ülkedir. 70'li yıllarda, Avrupanın en büyük komünist partisi, İtalyan Komünist Partisi'ydi. O kadar büyüktü ki, İtalya'da da en güçlü parti durumundaydı. İtalya bir NATO ülkesi olduğu için hiçbir zaman iktidar olamadı ama toplumsal hayattaki etkileri tayin edici oldu.

Bunun en önemli yansımalarından biri İtalyan sinemasıdır. İtalyan sineması çok özel bir sinema ekolüdür. Komünistler başta olmak üzere o dönemin usta yönetmenleri sinemaya unutulmaz eserler kazandırdılar.

Bu ekolün en önemli temsilcilerinden biri olan **Ettore Scola** geçtiğimiz Ağustos ayında sinemayı bıraktığını açıkladı. Piyasa koşullarının özgürlüğünü sınırladığını, artık yüksek toplu ayakkabılar giyip dudaklarına kırmızı ruj çalarak dolaşan yaşlı kadınlar gibi olmak istemediğini ve en doğrusunun artık sinemayı bırakmak olduğunu söyledi.

Sinemayı seviyorsanız, hele hele sinema ile ilgileniyorsanız, onun **Özel Bir Gün** filmi mutlaka seyretmelisiniz.

Olay, neredeyse bir kasabayı içine alacak kadar büyük bir bloklar sitesinin içinde geçer. Hitler, Mussolini'yi ziyarete gelmektedir. Herkes Hitler'i karşılamaya ve Mussolini'yi desteklemeye gitmektedir. Bütün bloklar boşalır. Geriye sadece iki kişi kalır. Bir erkek ve bir kadın. Erkek homoseksüeldir, kadın ise sabah akşam ev işlerinden başını kaldıramayan sıradan bir ev kadınıdır. **Marchello Mastroianni** ve **Sophia Loren**.

Blokların üstüne çöken karanlıkta sadece ikisinin ışığı yanmaktadır. Kadının beslediği kuş kaçarak adamın penceresine konar. Ordan başlayan bir ilişki ile kadın adamı sevmeye başlar.

Film, hiçbir çatışma ve şiddet sahnesine yer vermeden, hem faşizmin o ağır baskısını derinden hissettirmekte hem de cinselliğin başka bir boyutuna ışık tutarak kadın-erkek ilişkilerinin o çok boyutlu muammasını aydınlatmaktadır.

Berlusconi'nin gidişine sevindik ama **Ettore Scola**'nın sinemayı bırakmasına üzüldük. Sinemaseverler olarak onu hep minnet ve şükranla anacağız.

Hayatı kadınlar üzerinden okumak

Hayata çeşitli açılardan bakmak mümkün. Kimisi din ve ahlak üzerinden bakar. Kimisi paranın gözlüğünden bakar. Kimisi hayatı ideolojisiyle okur. Ama kimisi de hayatı kadınlar üzerinden anlatır. İşte bir kaç deneme:

Hiçbir mutfak iki kadını alacak kadar geniş değildir.
Sudan Atasözü

Kadın ruhu konusunda otuz yılı aşkın çalışmalar yaptım, ama bir soruya cevap bulamadım: Kadın ne ister?
Sigmund Freud

Birçok akıllı adamı aptal bir kadınla görebilirsiniz, ama akıllı bir kadını aptal bir adamla göremezsiniz.
Erica Jong

Tanrı kadınları erkekleri evcilleştirmek için yarattı.
Voltaire

Adamı deli eden her kadına karşı, deliyi adam eden bir kadın vardır. La Rachevoucould

Tabii sadece hayatı değil, kendisini de kadınlar üzerinden okuyup anlatanlar var. Onlara da **Şükrü Erbaş** tercümanlık yapıyor. "**Ağaran bir suyum**" adlı şiirinde yaşlandığını kadınlara olan mesafesi ile ölçüyor.

Ağaran bir suyum

Nerden mi anlıyorum yaşlandığımı
Kadınlar gittikçe daha güzel

Güneş daha hızlı adımlıyor gökyüzünü
Sular daha soğuk rüzgâr daha serin

Eskiden her konuda konuşurdum istekle
Bir geniş gülümsemeyle dinliyorum şimdi

Büyük yapılar ışıklı çarşılar bitti
Ara sokaklara salaş kahvelere gidiyorum

Kurtulmak için çırpındığım çocukluğu
Yeniden öğreniyorum çocuklardan şaşarak

Bütün sesler çın çın bir yalnızlık oluyor
İçimden geçenleri söyledim sanıyorum

Birisi bir şarkı söylemesin kederle
Tenimde bir titreme kirpiklerimde buğu

Kısa söz basit eşya kedi sevgisi
Aktıkça ağaran bir suyum zamanın ırmağında

Nerden mi anlıyorum yaşlandığımı
Kadınlar daha güzel kadınlar daha uzak...

İşte gidiyorum çeşm-i siyahım

Mahzuni Şerif, bu toprağın derinliklerine kök salmış en bereketli türkü damarıdır. Türküleri, o türkülerin anlattığı acılar, o acıların içinden süzülüp gelen rüzgarlar kulaklarımızı doldurmaya ve ruhumuzu okşamaya devam ediyor. Onun geride bıraktığı miras bugün belki de daha iyi anlaşılıyor. Milyonlarca insanın yüreğine derin çizikler atmış olan türkülerinin başında ise hiç şüphesiz İşte Gidiyorum Çeşmi Siyahım geliyor. Türküyü dinlerken internete düşen yorumlardan bir kısmını sizin için not ettim:

Sazıma, sözüne, özüne, yüreğine gurban. Nur içinde yatasın. Sen kalbimizdesin, türkülerin kulağımızda... Baba Mahzuni... Saygıyla anıyorum.

Bir derya, bir abidesin Mahzuni

Bir Gerilla Annesi: Herkes Türkiye'de Mahzuni'yi dinleseydi bu olanlar olmazdı.

Yüzyılın yetiştirdiği en büyük sanatçıdır bence. Mekanı cennet olsun.

Bu şarkıda ağlamak istemiyorum artık. Hep ağlatıyor, hep ağlatıyor. Bir şarkı bu kadar anlamlı bu kadar güzel olabilir mi? İşte gidiyorum dedin ve gittin be güzelim...

Rahmetli annemin türküsüydü. Beni çok etkiliyor, ağlatıyor. Kim söylüyormuş, neyin nesiymiş, önemli değil; zamanında bu türkü gurbetçileri çok ağlattı, ah bu sözler...

Dikkat ettiyseniz Vizonte filminde Yılmaz Erdoğan'ın rahmetli annesinin en sevdiği şarkıdır. Mükemmel şarkıdır, üstüne söz yoktur...

Tek kelime ile içimi yakıyor.

Delip geçiyor be abi sözler... Ses için yoruma bile gerek yok. Saygıyla eğiliyorum...

Kurbane denge te, Maxsuni Şerif.

Hoşça kal demiyeceğim, sen buradasın üstad.

Tüylerim diken diken oldu. İçten söylemek, ruhunu katmak denilen şey bu olsa gerek.

Ne güzel söylüyor be... Ne çekmiş bu insanlar... Yazdığı parçalardan sözlerden belli değil mi? Damardan girmiş. Allah rahmet eylesin.

Who is the big brother?

Hangisi büyük birader?

68 Hareketi, bütün dünyayı etkisi altına alan büyük bir devrimci dalganın adıdır. Solun bütün dünyada yükselişe geçtiği bir dönemin başlangıcıdır. O zamanlar dünyanın önemli bir bölümü sosyalistti. Ancak sosyalist dünyanın iki büyük gücü olan Sovyetler Birliği ile Çin Halk Cumhuriyeti arasındaki ayrılık da aynı hızla dünyaya dağılmakta gecikmedi.

Bunun yansıması olarak, zamanında aynı örgütlerde aynı amaçlar için mücadele eden insanlar, birbirinden kopmaya ve arkasından karşı karşıya gelmeye başladılar. Sonrasında ise birbirleriyle amansız bir mücadele içerisine girdiler. Bu çatışmalarda ölenler ve yaralananlar oldu.

Sebebi neydi? Bu kadar karşı karşıya gelecek ve birbirine kurşun sıkacak ne vardı?

O zamanın moda deyimiyse sebep ideolojikti. Çin, Sovyetler Birliği'ni artık sosyalist olmamakla ve kapitalizme geri dönmüş olmakla suçluyordu.

Tarihin cilvesine bakın ki aynı Çin, bugün sadece kendisi kapitalist olmakla kalmıyor, aynı zamanda kapitalist sistemi ayakta tutan önemli bir güç durumuna geliyor.

ABD'ye en çok borç veren ülke Çin. Kimisine göre Amerika'yı ayakta tutan Çin.

Öyle bir kapitalizm başını almış gidiyor ki, sorup sual eden dahi yok. Politik sistemin başında Komünist Partisi var ama işçi hakları yok denecek kadar sınırlı ve ekonomik sistem habire yeni dolar milyarları üretiyor.

Çin artık Amerika ile yarışıyor. Sadece kapitalizmi geliştirmek kapasitesinde değil, kapitalizmi anlayıp kavramak, sorunlarını ve dinamiklerini daha iyi tahlil etmek konusunda da Amerika ile yarışıyor.

Ve bu yarışta Amerika'yı sollamış bulunuyor. Yani kapitalist sistemin ruhunu herkesten daha iyi okuyor.

Dünya'da dört tane Kredi Derecelendirme Kuruluşu var. Bunların üçü ABD'de, biri ise Çin'de: Dagong Global Credit Rating.

Dagong, daha geçen yılın sonbaharında Amerika'nın aşırı bir borç yükü altında olduğunu söyleyerek kredi notunu aşağı indirdi. Diğer kredi kuruluşları ve Amerika ise ancak neredeyse bir yıl sonra sorunun gerçek boyutlarını görüp harekete geçmeye başladılar.

Dagong, şimdi haklı olarak bütün dünyada ilgi uyandırıyor ve haklı bir prestij kazanıyor. Kredi Derecelendirme Kuruluşunun başında bulunan Guan Jianzhong ise, Amerikan kredi derecelendirme kuruluşlarını temel bir takım ekonomik kriterlerin üzerinden atlayıp ideolojik davranmakla itham ediyor.

Nerden nereye?

Gel de sorma: Who is the big brother? Hangisi büyük birader? ABD mi Çin mi?

Slavoj Žižek

Kapitalizm ve demokrasi boşanıyorlar

Günümüzün en popüler filozofu **Slavoj Žižek** olsa gerek. Konferansları dünyanın dört bir tarafında ilgi ve merak uyandırıyor. Onu dinlemek isteyenler sadece öğrenciler, sadece akademisyenler ve üniversite çevreleri değil, toplumun her kesiminden geniş bir hayran kitlesi var.

Žižek çok güçlü bir birikimle konuşuyor. Herkesin anlayabileceği örneklere başvuruyor. Sinemadan politikaya, müzikten ekonomiye kadar geniş bir yelpaze içinde izleyicisiyle direk ve hararetle bir ilişki kurabiliyor. Bir fotomodel olan ikinci eşi ile böyle bir konferansta tanışmış ve tanışma evliliğe sonuçlanmıştı.

Onu enteresan kılan asıl husus, sosyalizmin içinde yaşaması ve arkasından sosyalizmin çöküşüne bizzat şahitlik etmiş olması, ama yine de bütün bu olumsuz deneylere rağmen Marksist bir solcu olması. Žižek, solun en önde gelen teorisyenlerinden biri olarak kabul ediliyor.

Žižek, mesela bugün her alanda derin bir kriz yaşayan Avrupa'yı ancak yenilenmiş bir sol kurtarabilir diyor. Ve bu yenilenmenin 20. yüzyılın mirasını iyi okuyabilmekten geçtiğini söylüyor. Ona göre faşistler kötü şeyler yapacaklarını söyleyerek iktidara geldiler ve kötü şeyler yaptılar. Ama solcular iyi şeyler yapacaklarını söyleyerek iktidara geldiler fakat bazen onlardan daha kötü işler yaptılar.

Žižek, son kitabı **Living in the End Times** ile kapitalizmin insanlığı bir felakete sürüklemekte olduğunu iddia ediyor ve tabii krizin çok derin olduğunu, birtakım kozmetik değişikliklerle de ayakta kalabileceğinin hayal olduğunu söylüyor.

Burada şunu da hemen eklemeliyiz: Žižek kapitalizmi eleştiriyor ama onu eleştiren herkese de alkış tutuyor değil. Mesela **Wall Streeti İşgal Et** hareketini hiç de gelecek vaat eden bir olgu olarak görmüyor. Keza Arap Baharı'ndan da bir beklentisi yok. Mısırdaki olup bitenleri, ordu ile Müslüman Kardeşler arasında bir pazarlık olarak görüyor ve bunun bir değişikliğe yol açmayacağını savunuyor.

Žižek bu krizden otoriter kapitalist ülkelerin yararlanacağını iddia ediyor ve kapitalizmin demokrasiden uzaklaşacağını söylüyor.

Sadece üç soruya verdiği cevapta bile çok şey anlatabiliyor:

Reel sosyalizmin çöküşünü bizzat yaşadınız. Bugün ise ortada tamamen farklı bir durum var. Çünkü muhalefetin kendisini ona göre ayarlayabileceği bir ideolojik rakip yok.

Esasında haklısınız. Ama şunu unutmamak gerekir ki, 90'lardaki çöküşle ortaya çıkan sonuçlar, o zamanki muhalefetin talepleriyle tam da örtüşmüyordu. Mesela **Solidarność**'un istediği kapitalizm değildi. Onlar daha fazla adalet, dayanışma ve özgürlük istiyorlardı. Ama işte böyle gerçek devrimci bir durum kendi karşısına dönüştürüyor. Aynısını bugün Mısır'da görebilirsiniz. Benim iddiam odur ki, Mübarek'in kolları altında iktidarı elinde tutan ordu ile Müslüman Kardeşler arasında bir ittifak olacak. İki taraf da tıpkı hayvan pazarında olduğu gibi bir al gülüm ver gülüm yapacaklar. Sloganları da şu olacak: Biz sizin imtiyazlarınıza karışmıyoruz, siz de bizim ideolojimize karışmıyacaksınız. Ne kadar can sıkıcı!

ABD'nin kredi notunun düşürülmesi, tek taraflı hegemonyasına son verecek tarihsel bir adım değil mi?

Doğru ama abartmamak lazım. Evet, dünya çok kutuplu hale geldi. Tarihin cilvesine bakınız ki, tek süper güç olarak ABD'nin düşüşü, Bush yönetiminin eseridir. Burada da "tarihin sonu" kendi karşısına dönüştü: Gerçek başarı modeli artık Batı demokrasisi değil, tersine kapitalizm artı otoriter rejimlerdir. Aynısı sanayileşme döneminde İngiltere'de oldu. O süreç, kendi dinamiğini soyluların elindeki otoriter iktidar yapılarına borçludur. Şimdiki çok kutuplu dünyaya dönüş de sadece alkışlanacak bir şey değil. Çok kutuplu yeni ilişkiler sisteminin en büyük kazananları olacak olan Çin ve Hindistan da, artık anti-emperyalist mücadelenin hedefi olmalıdırlar. Bakın, Çin Myanmar'da nasıl bir politika izliyor ve Hindistan Maoçu muhalefete nasıl davranıyor!

Öyleyse bazı düşünce tarihçilerinin iddia ettiği gibi, kapitalizm ile insan hakları arasında kopmaz bağlar yok.

Hayır kesinlikle yok. Şimdiki krizin kazananı otoriter kapitalizm olacak. Ve bugün bu kapitalizm demokrasi ve insan hakları için en büyük tehlikedir. Fevkalade ironik birşeydir ki, kapitalizmin komünizme karşı zaferinden sonra; iktidarda kalan komünistler, bugün kapitalizmin en iyi menajerleri haline geldiler. Deng Xiaoping, Çin'i ancak kapitalizm kurtarır dedikten otuz yıl sonra; şimdi de batılı liderler, kapitalizmi acaba ancak Çin mi kurtarabilir diye fir dönüyorlar. Tam Hegel'in seveceği bir tersine dönüş!

Erdoğan nereye koşuyor?

Demokratik ülkelerde düşünce kuruluşlarının, yönetim mekanizmaları içinde önemli bir yeri var. Hükümetler, sadece kendi iç aygıtları ile değil, bilimsel çalışmalar yürüten çeşitli kuruluşlardan ve üniversitelerden yararlanarak politika oluşturuyorlar. Böylelikle stratejilerini bilimsel ve gerçek temellere oturtuyorlar.

Bu yaklaşımın öncüsü doğal olarak **İngiltere**. Bir zamanlar güneş batmayan imparatorluk olarak adlandırılan Birleşik Krallık, uluslararası ilişkiler alanında, en büyük deneyim sahibi ülke olarak görülüyor.

Londra merkezli **Chatham House**, 1920 yılından beri uluslararası ilişkiler alanında bilgi ve düşünce üretiyor. Çeşitli ülkelere ve uluslararası meselelere ilişkin raporlar hazırlıyor. Bu alanda ağırlığı olan çalışmalar yapıyor. Yayınları, bütün dünyaya ciddiye alınıyor; devlet yönetimleri, medya ve uluslararası kuruluşlar tarafından referans olarak kabul görüyor. Uluslararası ilişkiler alanındaki yayınların başında gelen **International Affairs**, Chatham House tarafından yayınlanıyor.

Chatham House, Kasım ayı içerisinde **Fadi Hakura** imzalı bir rapor yayınladı. Rapor, Türkiye'nin mevcut durumunu Ortadoğu politikaları ekseninde ele alıyor. Türkiye'nin artan ekonomik gücüne dayanarak Ortadoğu'da ve Kuzey Afrika'da yeni arayışlar içine girdiğini yazıyor. Raporun başlığı zaten içeriğini de ele veriyor: **Turkey und Middle East: Internal Confidence, External Assertiveness; Türkiye ve Ortadoğu: İç Güven, Dış İddia**.

Raporda bir bütün olarak Türkiye'nin Ortadoğu politikasındaki avantajları ve dezavantajları, başka bir ifade ile dinamikleri ve açmazları ele alınıyor.

Türkiye'nin Ortadoğu'da ciddi bir rol oynamasının önündeki üç büyük engel şu şekilde sıralanıyor.

Büyüyen Kürt yangını Sözde laik yönetim Kırılgan demokrasi

Bu ne anlama geliyor? Birincisi, mevcut iktidar, ülkenin temel sorunu olan Kürt sorununda, çözüm yerine ateşe köprüle gidiyor ve sorun büyüyerek devam ediyor.

Türkiye'de laiklik sözde kalan bir uygulamadır. Açılım laflarına rağmen başta Aleviler olmak üzere bütün dini azınlık ve inançların sorunları çözüm beklemektedir. Sağlam ve oturmuş bir demokrasiden bahsedilemez. Her an kırılabilir. Başta aydınlar ve medya içinde olmak üzere muhalif hiç kimse geleceğe umutla bakamıyor ve kendisini özgürce ifade edemiyor.

Yani biz de maddeler halinde ifade edecek olursak:

Kürtler ve milli azınlıklara ilişkin politikalarda bir değişiklik yok. Aleviler ve dini azınlıklara ilişkin politikalarda bir değişiklik yok. Muhalif aydınlar ve muhalif kesimler bir söz ve ifade güvencesine sahip değiller.

Tabii Erdoğan varlığı tartışılan demokrasisini doğal olarak aldığı yüksek oy oranına dayandırabilir. Demokratik değilse bu oranı nerden geliyor?

Ancak oy oranı bu raporda dile getirilen görüşleri hiçbir şekilde çürütmüyor. Bu yüksek oy oranı sayısal çoğunluk anlamına geliyor ama niteliksel çoğunluk anlamına gelmiyor. Demokrasinin topallamasının nedeni de zaten bu.

Kendi içinizde en büyük milli azınlığa karşı şiddet politikası güdüyorsanız, en büyük dini azınlığın sorunlarını oyalama taktikleri ile geçiştiriyorsanız, tutuklanma korkusu ile aydınları susturup sıra kimde endişesi yaratıyorsanız; aldığınız oy oranı ne olursa olsun, niteliksel çoğunluğa sahip değilsiniz demektir ve bu bir ciddi demokrasi sorunudur.

Bizden söylemesi: Mızrak çuvala sığmıyor. Sığmadığını artık sadece Diyarbakır'daki Kürt, sadece Sivas'taki Alevi, sadece İstanbul'daki aydın değil; artık Londra'daki Chatham House söylüyor, söylemekle kalmıyor artık rapor ediyor.

Abu Raid'den Fadwa Barguti'ye Filistin

Fatwa Barguti'nin eği Marwan Barguti, Filistin'in Mandela'sı olarak kabul ediliyor. Dört defa ömür boyu artı 40 yıl hapis cezasına çarptırıldı. Son esir değiş-tokuşunda da liste dışı bırakıldı. İsrail son olarak bir tek askere karşılık 1027 tutukluyu serbest bırakırken, onunla ilgili herhangi bir değişikliği kabul etmedi. Barguti, Filistinlilerin gönlünde taht kurmuş, büyük prestiji olan bir savaşı. Filistinli politik grupların birliğinden yana ve İsrail ile iki devletli bir çözümlü savunuyor. Yakınları ile ancak iki haftada bir görüşebiliyor. Görüşme 45 dakika ile sınırlı ve ancak camların arkasında kalarak gerçekleşebiliyor. [Fotoğrafta Fatwa Barguti gri çizgili elbiseli ortada]

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, iki yıl önce Davos'ta tarihi bir çıkışa imza attı. Herkesin gözü önünde, bütün diplomatik kaygıları bir tarafa bırakarak, doğrudan İsrail Cumhurbaşkanı Şimon Peres'in yüzüne, siz adam öldürmesini çok iyi bilirsiniz dedi. Yani İsrail'i

katil olmakla suçladı. Filistinlilerin haklı davasına arka çıktı.

Bunun doğal sonucu olarak, başta Filistinliler arasında olmak üzere, bütün Ortadoğu'da büyük bir popülarite ve prestij kazandı. Tarihinde Batı'nın çıkarları için Müslüman dünyaya hep sırtını

dönmüş olan Türkiye'ye de, bu çıkışıyla yeniden itibar kazandırdı.

Ondan sonra da Türkiye'nin Filistine ilgisi artarak devam etti. Bütün bu sürecin sonunda, bildiğimiz olaylar yaşandı ve İsrail ile olan ilişkiler asgari düzeye indi.

Ne var ki, dışarda Filistinlilere arka çı-

kan aynı Recep Tayyip Erdoğan; içerde ise Filistinlilerle aynı konumda ve aynı tarihsel süreç içerisinde bulunan Kürtlere karşı, hiç de İsrail'inkinden geri kalmayan metotlarla haksız bir savaş sürdürüyor. Kimi iddialara göre iş kimyasal silah kullanımına varmış durumda. Sayın Başbakan hep Filistin'in resmi temsilcileri ile bir araya geldiği için bilmiyor olabilir. Ama müslüman kardeşlerimiz henüz hiç ortalarda yokken; Türkiye'den pek çok devrimci, Filistinlilerle en zor zamanlarında beraber oldular, onlarla aynı sofralara oturdular, aynı karanlıklarda birlikte nöbetler tuttular. Aynı cephelerde omuz omuza savaşa katıldılar. Kimisi hayatını kimisi kollarını bacaklarını kaybetti. Ve hepsi de bilir ki, Filistinliler Kürtlere herkesten daha büyük bir yakınlık duyarlar. İki halk arasında bir tarih ve duyu akrabalığı vardır. Bu yüzden de birbirlerini herkesten daha iyi anlarlar.

Bu satırların yazarı da dahil olmak üzere, bu gerçeği teyit edecek sayısız insan var.

12 Eylül faşizminden kaçmak zorunda kaldığımızda, ilkin Filistinlilere sığınmıştık. Onlardan aldığımız kimlikle yasal hale gelmiştik. Onlarla sadece aynı sofrayı değil, aynı kaderi de paylaşmıştık. Dağ başındaki bir kampta başlayan kader ortaklığımız, 1982 Filistin-İsrail savaşı ile noktalanmıştı. Filistinlilerle birlikte İsrail bombardımanlarına ve havadan helikopterlerle yürütülen insan avına maruz kalmıştık.

El Fetihe bağlı bir kampta kalıyorduk. Eğitim dışında, hava iyiyse, genel olarak voleybol oynardık. Takımlar da hep aynı idi. Çünkü Kürtler ve Türkler olarak maç yapardık. Dolayısıyla maç, bir spor aktivitesinin ötesine geçirdi. Kürtlerle Türkler arasındaki siyasi konumlanışın gölgesi altında heyecan daha da artardı.

Filistinliler hep Kürtlerden yana olur, kazanmamız için tezahürat yapıp bize moral verirdiler. Bizse genel olarak onları utandırmaz, Türk yoldaşlarımızı bir güzel yenerdik. Tabii siyaseten elde edemediğimizi, voleybol sahasında kazanmış olmaktan da, gururumuzu okşayan ince bir sevinç duyardık. Kamp komutanımız Vietnam'da, Sovyetler Birliği'nde eğitim görmüş itibarlı bir subaydı. Türk filmlerindeki gibi şişeye değil, sigaraya nişan alır ve hiç sektirmezdi.

Ama bizi en çok etkileyen ve hafızala-

rımızda derin izler bırakmış olan esas kahramanımız Abu Raid idi. Abu Raid 16 yaşında bir çocuktur. Ama Filistin denince 70'li yıllarda nasıl bir devrimci imajı oluşuyorsa, tam o karakterde bir delikanlıydı. Ve çok yetenekliydi. Tek kelime Türkçe veya Kürtçe bilmez, İngilizce'ye hiç itibar etmez, ama gerektiğinde mimik ve el hareketleri ile hepimizi kahkahadan kırıp geçirebilirdi.

Abu Raid, Kürtlere sempatisini açıkça belli ederdi. Mesela Türk arkadaşları parmak uçlarıyla ama Kürt arkadaşları ellerinin bütün kuvvetiyle alkışlardı. Dışardan bir misafir geldiğinde Kürt mü Türk mü olduğunu sorar, ona göre de ikram ve iltifatlarda bulunurdu. Abu Raid aynı zamanda kampın deposuna bakıyordu. Askeri tabirle levazım sorumlusuydu. İhtiyaçlar ona bildiriliyordu.

Bir gün bir arkadaşımız elbiselerini yıkmak için ondan deterjan istiyor. Cevap: Mafi deterjan, inta Türk. Yani deterjan yok, sen Türksün diyor.

İsteyen arkadaşımız da uyanık. İstanbul'lu bir sendikacı. Abu Raid, ena Türk lakin zevce Kurd, yani Abu Raid ben Türküm ama eşim Kürt diyor. Abu Raid'i oyuna getirip karısının hatırına deterjanı almak istiyor. Ancak Abu Raid bunu yutar mı? Cevabı daha da ağır oluyor. Zevce gelsin ihtiram ama sana deterjan yok diyor.

Bunu niye anlattık? Kürtlerle Filistinliler, tarihin aynı yokuşunda duruyorlar. Her iki halk da özgürlük ve varolma mücadelesi veriyor. Onun için hayatları birbirine benziyor. Hülyaları birbirine benziyor. Umutları aynı sulara akıyor.

Aşağıda Filistin'in Mandela'sı olarak bilinen **Marwan Barguti**'nin eşi **Fadwa Barguti** ile yapılmış bir röportajdan bir bölüm var. Arapça isimler yerine Kürtçe isimler yazıp koysanız, aynı yazı ile çok sayıda Kürt insanının hikayesini de anlatmış olursunuz.

Nasıl tanıştınız?

Biz çocukluktan beri tanışıyoruz. Uzaktan akraba da oluruz. Marwan ilk olarak 1978 yılında cezaevine düştü. Ben o zaman henüz 14 yaşındaydım ve ona büyük bir hayranlık duyuyordum. O zaman toplam üç sene yattı. Ama daha serbest kalacağından bir yıl önce bana bir mektup yazdı ve kimse ile nişanlan-

mamamı rica etti. Cezaevinden çıktuktan sonra da evlenmemiz bir seneden fazla sürdü. Çünkü nikah için ne zaman randevu aldığımız ya yeniden tutuklandı veya gözaltına alındı.

Sizin politik faaliyetleriniz üzerinde bir etkisi var mı?

80'li yılların başında başka feministlerle birlikte, kadınlara sosyal hizmet götürcek bir kadın örgütü kurduk. O zamanlar El-Fetih'e üye olmak yasaktı. Bu kuruluş politik faaliyetlerimiz için aynı zamanda bir örtü işlevi de görüyordu. Şimdiki aile ve kadın işleri bakanımız Rabiha Diab da bizim gurubun içindeydi. Marwan'ın asil etkisi, beni hukuk okumaya yönlendirmesi oldu.

Siz ne yapmak istiyordunuz?

Ben Ramallah'ta matematiğe kaydolmuş-tum ama o sınır dışı edilince, onun zorlamasıyla Amman'da hukuk okumaya başladım. Kadınların hukuk alanında var olmasını önemli görüyordu. Hukukçu olarak toplumdaki haklarını daha iyi savunacaklarını iddia ediyordu.

Çocuğunuz var mıydı o zaman?

Dört çocuğumuz vardı. En küçüğü altı aylıktı, en büyüğü de beş yaşındaydı. Çok zordu, bazen Marwan'ın sınırlarımı bozduğu da oluyordu. Okumam için ısrar etti, ben de okudum. Ağırlıklı alanım kadın hakları ve sosyal meselelerdi. Yani aile ve miras haklarını içinde barındıran şeriat hukuku. Kadın sorunlarının ana çekirdeğini bunlar oluşturuyor.

2002 Nisan'ında İntifada zirveye ulaştığında eşiniz hapse düştü. Sizin için nasıl bir değişiklik oldu?

Marwan'ın tutuklanmasına kadar ben hep arka planda çalışıyordum. Ama ondan sonra bu imkansız hale geldi. O zaman Marwan'la birlikte binlerce Filistinli tutuklandı. Benim de artık bir karar vermem gerekiyordu: Evde oturup onu mu bekleyecektim, yoksa uğraşıp bu durumu değiştirmeye mi çalışacaktım? Bana da pek çok insan geliyordu. Halk ama daha çok ta El-Fetih taraftarları, Marwan'ın tutuklanması ile umutsuzluğa kapıldılar. İsrail boşuna duvar örmedi. Marwan'ı tutuklayarak İntifadayı ve İntifadanın ruhunu hapsedmek istediler. Bu durumda bana düşen görev insanlara cesaret ve moral vermektir.

Nasıl?

Tutuklandığının daha ilk gününde El-Cezire televizyonuna ilk röportajımı verdim. İsrail onu alıp götürmüştü. İki ihtimal vardı: Ya öldürülecek ya da tutuklanacaktı. İkisi de kötüydü. Halka gitmeliydim, onlarla konuşmalıydim, onlara cesaret vermeliydim. Marwan liderdi ama İntifada halkın isyanıydı ve onu devam ettirecek olan yine halktı

İşgale karşı teröre başvurmayı siz nasıl görüyorsunuz?

Biz işgal altında yaşıyoruz. İşgal altında yaşayan son halk biziz. Kurtuluşu için mücadele eden her halk, kendi mücadele biçimine de kendisi karar verir. Uluslararası hukuk, baskı altındaki halklara her araçla kendini koruma hakkı veriyor.

Bütün araçlarla mı?

Bütün araçlarla. Buna şiddet de dahil. Şiddete başvurmak doğru veya yanlış olabilir, buna her halk kendi şartlarına uygun olarak karar verebilir. Filistinliler şimdi barışçı halk direnişinde karar kıldılar. Çünkü biz barışçı metotlarla işgale karşı mücadele edersek herkes bize katılabilir. Ancak o zaman iş kolektif hale gelebilir. Bizim istediğimiz de budur.

Eşiniz 400 yıl hapis cezası aldığı gün, ondan ayrılırken ne düşündünüz? Kendi kendinize niye bir politikacı ile evlendim dediğiniz oldu mu? Her gün sizinle ve çocukları ile beraber olacak mesela diyelim ki bir doktorla evlenmek varken....

Asla. Bir özgürlük savaşçısının karısı olmaktan ben büyük bir gurur duyuyorum. Marwan Barguti ile evlenmiş olmanın bir hata olabileceği düşüncesi bana hiç uğramadı. Kararın verildiği gün şöyle düşündüm: Niye işgal altında yaşıyoruz? Çünkü sadece işgalden ötürü benim kocam hapiste ve ben çocuklarımla yalnız kalıyorum. En küçük oğlumuz o zaman 11 yaşındaydı. Ben Marwan'la hep gurur duydum. Onun halk tarafından sevilmesiyle gurur duydum. Benim ona bağlılığım benim için bir vazifedir ve bu inancım hiçbir zaman sarsılmadı. Biz de Filistin halkının bir parçasıyız. Onun adının Marwan Barguti olması bize herhangi bir ayrıcalık bahsetmiyor.

Evet, röportaj böyle. Siz ne dersiniz? Fadwa Barguti Türkiye'de olsaydı, KCK davasından tutuklanmaz mıydı?

Christine Lagarde

1929

Mevcut kriz, Amerikan yatırım bankası Lehmann Brothers'ın iflası ile gün yüzüne çıkmıştı. Bu nedenle önce onu bir finans krizi olarak nitelendirdiler. Derken iflas bayrağının İzlanda'da da dalgalanmaya başladığı görüldü. Onu Yunanistan izledi. Yunanistan borçlarını; sadece borçlarını değil, yeni bir kaynak bulunmadığı takdirde memur maaşlarını dahi ödeyemez duruma gelmişti.

Bu defa ona borç krizi dediler.

Arkasından Yunanistan'ın yalnız olmadığı anlaşıldı. İspanya, Portekiz ve hatta İtalya için de alarm zilleri çalmaya başladı. Yunanistan'da hükümet çekilmek zorunda kaldı. Hacıyatmaz gibi İtalya'nın başından bir türlü alaşağı edilemeyen Berlusconi tıpış tıpış evine gitmek zorunda kaldı.

İş bununla kalsa yine iyi. Nihayet Avrupa Birliği çatırdamaya başladı. İngiltere bu yüke ortak olmayacağını söyleyip küskün bir çocuk gibi oyunu terketti.

Son olarak, kimse telaffuz etmeye cesaret etmezken, IMF başkanı Christine Lagarde, bunun 1929'daki gibi dünya çapında büyük bir ekonomik kriz olduğunu itiraf etti.

Lagarde'a göre hiçbir ülke bu kriz karşısında sağlam ve dokunulmaz değil. O yüzden de zengin-fakir bütün ülkelerin bir an önce biraraya gelmesi, sorununu müzakere etmesi ve yakın işbirliği yapması gerekiyor.

Olmazsa ne mi olur?

Lagarde, 1929 büyük buhranından sonra ne olduysa o olur diyor.

1929'dan sonra ne mi olmuştu?

Avrupaya faşizm hakim olmuştu. Demokrasi ve insan hakları ayaklar altına alınmıştı. Bu gelişmelerin doğal sonucu olan ve adına İkinci Dünya Savaşı denen tarihin o en büyük katliamı, 50 milyon insanı beraberinde mezara götürmüştü. Geride bıraktığı yıkım da cabası.

Bütün bunları, kapitalizm karşıtı solcu bir aydın söylemiyor. Dünyanın önde gelen ekonomi uzmanlarından, Fransa gibi bir dünya devletine maliye bakanlığı yapmış ve şimdi de kapitalist sistemi kollayıp gözetlemekle yükümlü IMF'nin başına ilk defa bir kadın olarak oturmuş olan Christine Lagarde söylüyor.

Bilmem anlatabildik mi?

“Benim için mutluluk, esen rüzgarın bir parçası olmaktır”

Arundhati Roy

düşüncelerimiz, artık bugün soru işaretleriyle dolu.

Anne-babalarımızla, nenelerimizin ve dedelerimizin yaşadıkları dönemde iki dünya savaşı vuku buldu. Şimdi bizim yaşadığımız kriz, onların yaşadığı krizden daha mı büyük?

O kuşaklar Avrupa’da büyük bir bedel ödediler. Ancak yine de onlar önünü görebiliyorlardı. Sözkonusu olan faşizm, sosyalizm veya demokrasi idi. Biz ise bu alanların dışına düştük. Biz hayallerimizi kaybettik ve artık mutluluktan ne anladığımızı bilmiyoruz.

On yıl önce kısa zamanda meşhur olan bir hikaye yazarak, ABD ile El-Kaide’yi mukayese ettiniz ve Bush ile Bin Ladin’i birbirinin ikizi olarak nitelendirdiniz.

İkisi de son derecede çılgındı. Her ikisi de dünyayı kendi doğru bildikleri biçime sokmak istiyorlardı. Elbette bütün dünyayı kontrolü altında tutan bir adam, başka bir kimse ile karşılaştırılmaz. Ama aynı güce sahip olsalardı, aynı derecede yıkıcı olacaklarını tahmin edebiliyoruz.

Bu hikayeyi on sene sonra bugün yazsaydınız, yine aynı şekilde yazar mıydınız?

Hiç değiştirmedim. Sadece genişletirdim. Bu zaman zarfında Afganistana saldırıldı, Iraka saldırıldı. Bush’un 11 Eylül’e cevabı, Dünya Ticaret Merkezi’nin varlığından dahi haberi olmayan pek çok insanın hayatına mal oldu. Bugün yaşadığımız krize işte biz böyle geldik.

Kulelerin yıkılışını gördüğünüzde ilkin neler hissettiniz?

Dünyanın benim tarafımdaki kısmında yaşayanların çoğu, Batıdaki insanlar gibi şok yaşamadılar. Biz o kadar çok sefillik gördük, o kadar çok siddet yaşadık ki!

İleri kapitalist ülkeler büyük bir ekonomik bunalım içerisinde. Amerika ve Avrupa Birliği büyük bir borç kriziyle boğuşuyor. Bunu Batı dünyasının bunalımı olarak okumak mümkün. Çünkü sadece ekonomik bir bunalımla sınırlı kalmıyor. Hayatın bütün alanlarına sirayet ediyor, insanları umutsuzluğa sevk ederek derin bir sosyal-kültürel tükenişe götürüyor.

Hintli yazar Arundhati Roy, krize dışardan bakan birisi olarak, sorunun kaynaklarına ilişkin farklı bir pencere açıyor. Ona göre krizin asıl nedeni, tüketim toplumu modeline dayanan ve bundan ötürü savaş ve çatışma üreten Batı sistemi. Roy’un son röportajında söyledikle-

lerinden önemli bulduğum bir bölümü sizin için not ettim.

Uçaklar 11 Eylül’de ikiz kuleleri yerle bir ettiğinden beri dünyada bir boşluk var. Ve bu boşluk küçüleceği yerde daha da büyüyor. 11 Eylül, kapitalist Batı için sonun başlangıcı mıdır?

Amerikan hegemonyasının çöküşünün başlangıcıdır. Ve bu süreç habire hızlanarak ilerliyor. İmparatorluklar her zaman yükselip battılar. Fakat dünya hiçbir zaman bugünkü gibi ekonomik ve kültürel olarak birbirine bu kadar sıkı bağlı değildi. Dolayısıyla şimdi biri düşerken diğerlerini de beraberinde sürükliyor. Uygur hayata ilişkin bütün

Bizim kafamızda öyle hiç yıkılamayacak mükemmel bir hayat tasavvuru yok.

11 Eylül'den sonraki on yıl içinde sizin hayatınızda ne gibi değişiklikler oldu? Kapitalizmin krizi size de ulaştı mı?

1997 yılında benim Küçük Şeylerin Tanrısı romanım yayınlandı ve ben Hint orta sınıfının kahramanı oldum. Ondan sonra politik hikayelerimi yazmaya başladım, aynı insanlar bu defa benden nefret etmeye başladılar. Batı'da ise, sadece Hindistan'da olup bitenleri eleştirdiğim sürece vaziyet iyiydi. Amerika üzerine Infinite Justice isimli hikayemi yazdığımında, yurtdışında zorluklarla karşılaşacağımı biliyordum. Ama olması gerekiyordu. Bush'un o iyilerle kötülerin sonsuz savaşı biçiminde formüle ettiği konuşmalarının arkasında, kocaman bir silah endüstrisinin ve paranın olduğu çok aşıkardı.

11 Eylül'den on yıl sonra Batı'yı nasıl görüyorsunuz?

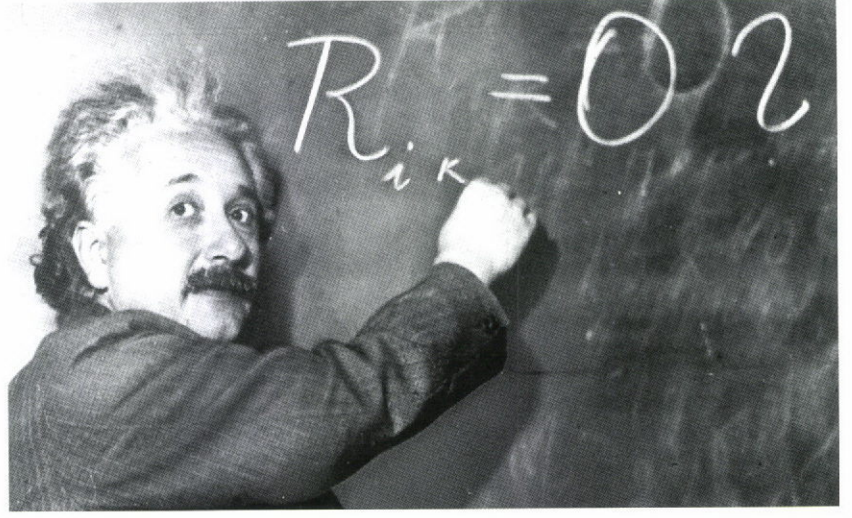
Demokrasi ve serbest pazar ekonomisi içiçe eriyerek bir yırtıcı hayvana dönüşmüş. Akli fikri avında. Karını arttırmak için dört dönüyor. Batı dünyasının Afganistan ve Irak'a, Batıdaki hayat tarzını korumak için girdiği iddia ediliyor. Halbuki Batıyı çöküşe götüren şey, işte orada silahlarla savunulan bu hayat tarzıdır.

Bir orta sınıf diktatörlüğü altında mı yaşıyoruz?

Evet. Bir orta sınıf totalitarizmi var. Bu kendisini pek çok gösterge ile belli ediyor. Hindistanın kültürel ve ekonomik şifreleri son yirmi yılda tamamen değişti. Bir örnek Bollywood filmleri. Bollywood filmlerinde artık fakir insan göremezsiniz. Halbuki 70'li 80'li yıllarda Bollywood yıldızı Amitab Batsham sokaktaki insanı, ordaki küçük insanı oynardı. Onun sisteme karşı mücadelesini oynardı. 90'lı yıllarda aynı adamı villalarda oturup helikopterlerle uçarken görüyoruz.

Mutluluk nedir sizin için?

Mutluluk değişken birşeydir. Açık olmaktır. Dünyada esen rüzgarların bir parçası olmaktır. Sonra tekrar kendine dönmektir. Sürprizlere açık olmaktır. Kendi kendine sürpriz yapmaktır. Meraklı olmaktır ama yarın ne olacağını bilmemektir.

Einstein ve yaşam

Albert Einstein tüm dünyanın dahi olarak gördüğü gelmiş geçmiş en etkili bilimsanısı. Aynı zamanda filozof ve yazar. Albert Einstein'ın bilimsanlığı daha fazla öne çıktığı için filozofluğu ve yazarlığı popülerite açısından öksüz ve yetim kalmıştır. Ancak bu onun düşünsel dünyamıza eklediği zenginliklerin de öksüz ve yetim kaldığı anlamına gelmez.

İzafiyet teorisini ilk ortaya attığı yıllarda, dünya ekonomik ve politik açıdan pek de sakin değildir. Böyle bir ortamda izafiyet teorisinin doğruluğu tartışılmaktadır. Fizik alanında yerleşik tüm değerleri sarsan, değiştiren ve birçok alanda tersine çeviren bir teorisinin kabul edilmesi öyle kolay olmuyor haliyle.

Tüm toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinde statükocu direnç odakları olanca sertlikleriyle kendilerini gösterirler. Bunu çok iyi bilen Einstein, o günün şartlarında şunları söyler: "İzafiyet teorisi doğrulanırsa, Almanya benim bir Alman, Fransa benim bir dünya vatandaşı ve İsrail benim bir yahudi olduğumu söyleyecektir. Fakat tersi olursa, Almanya benim bir yahudi, Fransa benim bir şarlatan ve İsrail benim bir Alman olduğumu söyleyecektir."

Bu dahinin sözlerine ekleyecek birşey bulamıyorum. Ama onun söylediği veya yazdığı bazı cümleleri de sizinle paylaşmadan geçmek istemiyorum.

"Benim özel bir yeteneğim yok. Yalnızca tutkulu bir meraklıyım."

"Çok zeki olduğumdan değil, sorunlarla uğraşmaktan vazgeçemediğimden başarıyorum."

"Güzel bir kızı öperken düzgün araba kullanan birisi, öpücüğe hak ettiği dikkati vermiyor demektir."

"Hayal gücü her şeydir. Sizi bekleyen güzelliklerin özizlemesi gibidir. Hayal gücü bilgiden daha önemlidir."

"Hiç hata yapmamış bir insan yeni bir şey denememiş demektir."

"Ben geleceği hiç düşünmem, ne de olsa gelecektir."

"Başarılı olmaya değil, değerli olmaya çalışın."

"Delilik: Aynı şeyleri tekrar tekrar yapıp farklı sonuçlar beklemek."

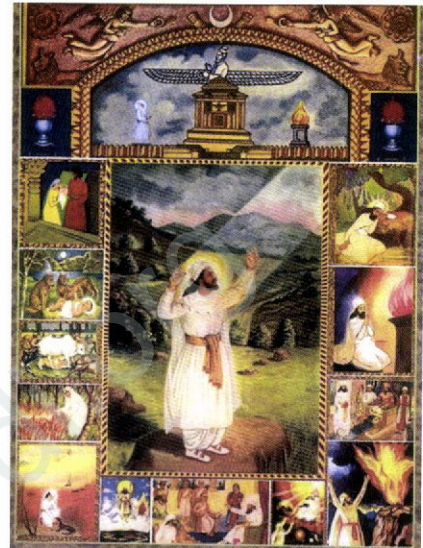
"Bilgi malumat değildir. Bilmenin tek yolu deneyimlemektir."

"Oyunun kurallarını öğrenmek zorundasınız. Böylece herkesten iyi oynayabilirsiniz."

Esen kalın

Ali Rıza Orman

Dini Zerdüştlük olanlar...

Başbakan Erdoğan “dini Zerdüştlük olanlar” diye Kürt siyasetine laf atınca, Zerdüştlük pek çok kişide merak uyandırdı. Bu merakı takip edip konuyu araştıranlar ve araştırmakla kalmayıp bunu yazıya dökenler de oldu.

Bu meraka ben de kapıldım. Ama kapıldığım da iyi oldu. Konu ile ilgili güzel bir kitap okudum.

Okuduğumdan kısa bazı notları sizinle de paylaşmak istiyorum.

Kitabın adı: **Zerdüştlük Dini ve İran Mitolojisi**. Yazarı Mehmet Korkmaz. İran tarihi ve mitolojileri üzerine geniş kapsamlı bir çalışma.

Zerdüş, halk dilinde yaşayan yıldız anlamına geliyor. Ve tek tanrılı bir din telkin etmiş olmasından ötürü, peygamber olarak kabul ediliyor.

Hıristiyanlıktan aşağı yukarı 400 yıl ve İslam dininden yaklaşık 1000 yıl önce ortaya çıktığına göre, her iki dini de etkilemiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Zerdüş’e göre tanrı **Ahura Mazda**’dır. Ancak gerek bu dünyada gerekse öteki dünyada, savaşım veren iki ruh mevcut-

tur: İyilik ve kötülük. Evrende iyilik ve kötülüğün savaştığı düşüncesi, Zerdüştlüğün temelini oluşturur. İyilik Tanrısı **Ahura Mazda** ve Kötülük Tanrısı **Ehri-men** arasında her zaman bir çatışma mevcuttur. Ona göre insanın yapması gereken, iyiliğin kötülüğe üstün gelmesi için; yakarmak yerine, bu savaşta bizzat iyiliğin safında yer almaktır.

Evrenin yaratıcı olan bilge tanrı Ahura Mazda, iyilik, güzellik ve sevginin kökenidir. Aydınlık da onun sembolüdür. Güneş onu temsil eder. Ateş ve ocak da güneşin yeryüzündeki sembolleridir. Bu nedenle Zerdüştlük’te ateş kutsaldır. Tapınaklarda kutsal olan bu ateşin sönmesine izin verilmez.

Buna karşılık karanlık ve soğuk da, Kötülük Tanrısı Ehri-man’ı temsil eder ve insan faaliyetlerine engel olan güçler olarak görülür.

Zerdüştlüğün kutsal kitabı **Avesta**’dır. Avesta, temel bilgi, ilke, öz ve temel belge gibi anlamlar içeriyor. “Mukaddes Yazılar” olarak da adlandırılır. Zerdüş, Ahura Mazda’dan aldığı vahiyleri, Avesta adını verdiği bu kutsal kitapta gathalar

(ayet/bölüm) şeklinde yazmıştır. Gathalar bugünkü diller arasında en çok Zazaca diline yakın metinlerden oluşmaktadır. Avesta neredeyse Batı dillerinin tamamına tercüme edilmiştir.

Zerdüş, M.Ö. 620’lerde İran’ın Rey kentinde dünyaya gelir. Hayatı geniş oranda efsanelere dayanır. Yirmi yaşında inzivaya çekildiği, uzun zaman kendi iç dünyasına kulak verdiği ve Tanrının ilhamını beklediği söylenir. Ardından Bilgelik Tanrısı Ahura Mazda’dan vahiy gelince, Mezdekiliğin yeni peygamberi olur.

Başlangıçta Doğu’da yoğun bir yandaş kitleyi bulan bu inanç, özgün ifadeleri sayesinde Selçuklu Sultanı Keyhüsrev tarafından destek bulunca, Ege ve Akdeniz kıyılarına kadar hızlı bir şekilde yayılmıştır.

Zerdüştlük doğru yaşamak esasına dayanır. Güzel düşünce, güzel söz ve iyi iş şeklinde özetlenen ahlaki buyruklara riayet etmek şarttır.

Yoksullara eli açık olmak, misafirperver olmak, yüz kızartıcı suçlardan uzak olmak, toprağı işlemek ve sığırlara bak-

mak erdemli işlerdir. Köpekleri öldürmek başta olmak üzere, temiz hayvanları yok etmek büyük bir günahdır.

Zina yasaktır. İntihar etmek suçtur.

Kadın ve erkek eşit yaratılmışlardır. Birbirlerine arkadaşlıklar ve aralarında eşitlik esastır.

İnanç alanlarında şiir ve şarkılar önemli yer tutar.

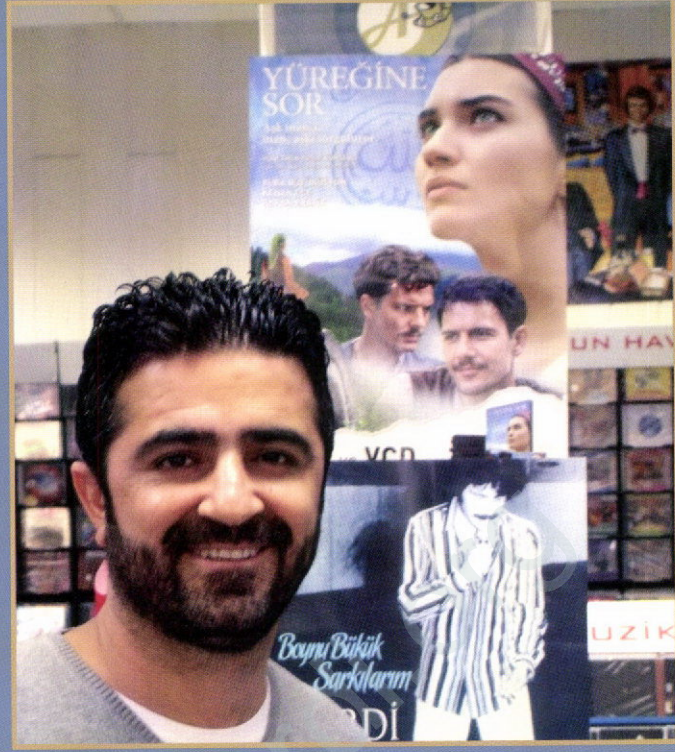
Alevilerin saz ve söz eşliğinde semaha durup ibadet ettikleri; güzel düşünmek, güzel konuşmak ve güzel iş biçiminde özetlenen temel öğretilere de bağlı oldukları; ışığa, aya ve güneşe kutsal bir değer biçtikleri de gözönünde bulundurulursa, Zerdüştlükle olan bağları daha iyi anlaşılacaktır.

Alevilik ile İslam arasındaki ilişkiye bir de bu pencereden bakmakta yarar var. İslam dininin Zerdüş'ten nerdeyse tam 1000 yıl sonra ortaya çıktığı da düşünülürse, Alevilik İslam'dan daha eskidir diyen tezler haklılık kazanmaktadır.

Burada, Zerdüştlük ile İslamiyet arasındaki tarihsel mücadeleye de kısaca değinerek yazımı bitirmek istiyorum.

Zerdüştlük, Sasaniler döneminde, yani 226 ve 651 tarihleri arasında İran'ın resmi dini haline gelmiştir. Halife Ömer döneminde, İran'ı ele geçiren Müslümanlar, ateşgedelerin tamamını söndürerek Zerdüştileri İslamiyete zorlamışlardır. Kabul etmeyenleri, işkenceye tabi tutarak öldürmüşlerdir. Böylece Zerdüştilerin büyük bölümü İslamiyeti kabul etmek zorunda kalmış, kabul etmeyenler ise ancak Hindistan'a göç ederek canlarını ve inançlarını kurtarabilmişlerdir. Günümüzde Bombay kentinde yaşamlarını halen aynı inançla sürdürmektedirler. İran'ın dağlık bölgelerinde de hala birkaç yüzbin Zerdüşti bulunmaktadır.

Özetle Zerdüştlük, darbelerin en büyüğünü İslamiyet'ten yemiş, yaşayan önemli bir inanç biçimi olmaktan böylece çıkmıştır.

GALA MUSIC

Hasan Emektar

Keupstr. 78 · 51063 Köln

Telefon 0221-6110281

Şimdiki çocuklar harika

Özlem Buğday

Merhaba sevgili Global Pazarcık okuyucuları

Yine yeni bir sayıda ve yeni bir yılda sizinle beraberiz ve bundan dolayı da çok mutluyuz. Bu sayıdaki ilk resmimiz sevgili **Helin**'e ait. Helin, bir gece resmi yapmış. Şimdi sizlere gece neyi hatırlatır diye sorsam, eminim ki bir çoğunuz korku dersiniz veya buna benzer olumsuz çağrışımlar yapan cümleler kurarsınız. Hele hele çocuklar gecelerden pek hoşlanmazlar. Ama Helin fikrimizi değiştiriyor. Çünkü Helin'in çizdiği gece ışıl ışıl, enerji dolu, eğlenceli, rengarenk bir gece. İnsana mutluluk veriyor.

Helin gecelerden korkmamış, tam aksine renkleriyle geceye neşe katmış. Herkesin ilk gördüğü anda uykuyu veya korkuyu düşündüğü gecede, Helin kendi kalbi kadar güzel renkler bulmuş. Umuyorum bütün çocukların geceleri seninkine benzer Sevgili Helin.

Helin

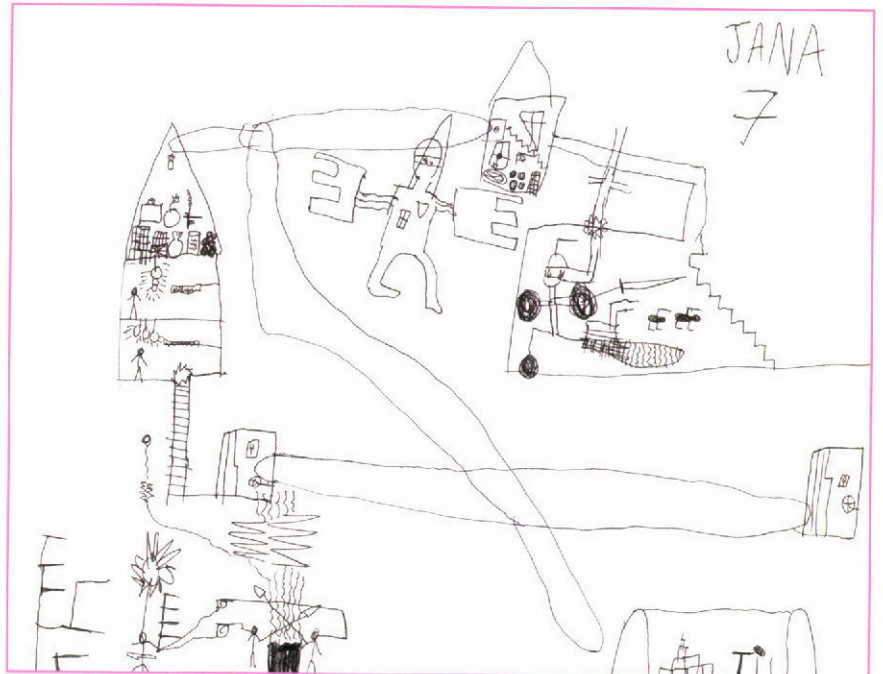
Jana

Yeni yılda ikinci resmimizin sahibi ise sevgili Jana. Hoş geldin sevgili **Jana**.

Jana bize zor bir resim yapmış, çünkü kara kalemle resim yapmak zordur. Hem teknik olarak hem de konu olarak. Kara kalemle bir sayfayı dolduracak resim yapmak da, bir konuyu anlatmak da oldukça zordur. Ama Jana bunun her ikisini de çok güzel bir şekilde başarmış. Hem kağıdın her yanını güzelce doldurmuş hem de bir sürü şey anlatmış.

Sanırım bu resme bir isim koysaydık şöyle olurdu: ÇOCUK DÜNYASI. Çünkü bir çocuğun hayal edeceği pekçok şey var Jana'nın resminde. Çok çok neşeli bir çam ağacı, uzun uzun yollar, dolu dolu evler ve tabii ki savaşılar.

Sevgili Jana, umuyorum resmindeki çam ağacı gibi dolu dolu, olumlu ve neşeli bir hayat yaşarsın. Sevgiyle kal.

Çince konuşabiliyor muyuz?

**Bir yıllık bir ürün almak istiyorsanız pirinç yetiştirin,
on yıllık ürün almak istiyorsanız ağaç yetiştirin,
yüz yıllık ürün almak istiyorsanız çocuk yetiştirin.**

Çin Atasözü

ÖZLEM

KUYUMCUSU - JUWELIER

Uğur Yiğitbaşı

Keupstr. 43, 51063 Köln

Tel.: 0221 61 37 70 - Fax: 0221 63 07 105